

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

เวลา 8 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/13 วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 ประกอบด้วย ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค เป็นหลักสำคัญในการดำเนินชีวิตที่นำไปสู่ความพ้นทุกข์หรือหมดปัญหา เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองไปในทางที่ดีงาม

3. สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

1) พระรัตนตรัย

- วิเคราะห์ความหมายและคุณค่าของพุทธะ ธรรมะ สังฆะ

2) อริยสัจ 4

- ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) : ชั้น 5 ➤ จิต เจตสิก
 - สมุทัย (ธรรมที่ควรละ)
 - (1) ธรรมเนียม ➤ ปฏิจจสมุปบาท
 - (2) นิวรณ์ 5 (3) อุปาทาน 4
 - นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) : นิพพาน
 - มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ)
 - (1) อธิปไตย 3 (2) สาราณียธรรม 6
 - (3) ทศพิธราชธรรม 10 (4) วิปัสสนาญาณ 9
 - (5) มงคล 38
- ความเพียรเพิกาลีส ➤ ประพฤติพรหมจรรย์ ➤ เห็นอริยสัจ ➤ บรรลุนิพพาน

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

(พิจารณาตามหลักสูตรสถานศึกษา)

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการคิด

- 1) ทักษะการวิเคราะห์ 2) ทักษะการสรุปลงความเห็น 3) ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้

4.2 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน
4. มีจิตสาธารณะ

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด)

รายงานผลการปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

7. การวัดและการประเมินผล

7.1 การประเมินก่อนเรียน

- ตรวจสอบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

7.2 การประเมินระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- 1) ตรวจสอบงานที่ 1.1 เรื่อง คุณค่าของพระสงฆ์
- 2) ตรวจสอบงานที่ 2.1 เรื่อง ทุกขี (จิต-เจตสิก)
- 3) ตรวจสอบงานที่ 3.1 เรื่อง ธรรมที่ควรละ
- 4) ตรวจสอบงานที่ 4.1 เรื่อง ธรรมที่ควรบรรลุ
- 5) ตรวจสอบงานที่ 5.1 เรื่อง อธิปไตย 3
- 6) ตรวจสอบงานที่ 5.2 เรื่อง สาราณียธรรม 6
- 7) ตรวจสอบงานที่ 5.3 เรื่อง ทศพิธราชธรรม 10
- 8) ตรวจสอบงานที่ 5.4 เรื่อง วิปัสสนาญาณ 9
- 9) ตรวจสอบงานที่ 6.1 เรื่อง มงคล 38 : ความเพียรเผากิเลส
- 10) ตรวจสอบงานที่ 6.2 เรื่อง มงคล 38 : ประพฤติพรหมจรรย์
- 11) ตรวจสอบงานที่ 6.3 เรื่อง มงคล 38 : เห็นอริยสัจ
- 12) ตรวจสอบงานที่ 6.4 เรื่อง มงคล 38 : บรรลุนิพพาน
- 13) ตรวจสอบแบบบันทึกการอ่าน
- 14) ประเมินการนำเสนอผลงาน
- 15) สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- 16) สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

7.3 การประเมินหลังเรียน

- ตรวจสอบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

7.4 การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด)

- ตรวจสอบรายงานผลการปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

8. กิจกรรมการเรียนรู้

- ☉ **นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา**
- นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย และทำสมาธิก่อนเรียนทุกชั่วโมง

เรื่องที่ 1 พระรัตนตรัย : พระสงฆ์

เวลา 1 ชั่วโมง

วิธีสอนโดยเน้นกระบวนการ : กระบวนการสร้างความตระหนัก

ขั้นที่ 1 สังเกต

ครูนำข่าวเกี่ยวกับผลงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ มาเล่าให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนแสดงความชื่นชมในผลงานของพระสงฆ์ดังกล่าว

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ วิจารณ์

1. ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน คละกันตามความสามารถ ครูแนะนำให้สมาชิกกลุ่มรู้จักทำงานร่วมกันด้วยความรับผิดชอบ
2. สมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาความรู้เรื่อง พระรัตนตรัย : พระสงฆ์ แล้วช่วยกันทำใบงานที่ 1.1 เรื่อง คุณค่าของพระสงฆ์
3. ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงานในใบงานที่ 1.1 หน้าชั้นเรียน แล้วให้กลุ่มอื่นแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม หรือแสดงความชื่นชมผลงาน โดยครูเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้อง

ขั้นที่ 3 สรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปคุณค่าความสำคัญของพระสงฆ์ และแนวทางการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อพระสงฆ์

เรื่องที่ 2 ทุกษ์ (จิต-เจตสิก)

เวลา 1 ชั่วโมง

วิธีสอนโดยเห็นกระบวนการ : กระบวนการสร้างเจตคติ

ขั้นที่ 1 สังเกต

1. ครูนำภาพการกระทำของบุคคลในลักษณะต่างๆ มาให้นักเรียนวิเคราะห์ว่า บุคคลต่างๆ นั้นมีความรู้สึกอย่างไร
2. ครูอธิบายเชื่อมโยงให้นักเรียนเข้าใจว่า ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับจิต-เจตสิก

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์

1. นักเรียนกลุ่มเดิม (จากเรื่องที่ 1) ร่วมกันศึกษาความรู้เรื่อง จิต-เจตสิก
2. ครูอธิบายความรู้ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจเรื่อง จิต-เจตสิก
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันทำใบงานที่ 2.1 เรื่อง ทุกษ์ (จิต-เจตสิก) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์บทสนทนา แล้วตอบคำถาม จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันเฉลยคำตอบในใบงานที่ 2.1 โดยครูเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้อง

ขั้นที่ 3 สรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปความแตกต่างระหว่าง อัญญาสมานาเจตสิก อกุศลเจตสิก โสภณเจตสิก และเจตสิกฝ่ายดีที่ประกอบจิตที่เป็นกุศลและจิตกลางๆ ไม่ดี ไม่ชั่ว ซึ่งพึงปฏิบัติ

เรื่องที่ 3 สมุทัย (ธรรมที่ควรละ)

เวลา 1-2 ชั่วโมง

วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ : เทคนิคคู่คิด

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูให้นักเรียนวิเคราะห์ภาพกิจกรรมของบุคคลว่ามีปัญหาหรือมีความทุกข์ในเรื่องใด และคาดว่าจะเป็นเกิดจากสาเหตุใด
2. ครูอธิบายเชื่อมโยงให้นักเรียนเข้าใจว่า การที่บุคคลดังกล่าวมีความทุกข์หรือมีปัญหา นั้น สอดคล้องกับธรรมที่ควรละ

ขั้นสอน

1. นักเรียนกลุ่มเดิม (จากเรื่องที่ 1) จับคู่กันเป็น 3 คู่ ให้แต่ละคู่ร่วมกันศึกษาความรู้เรื่อง ธรรมที่ควรละ (สมุทัย) ได้แก่
 - 1) ปฏิจจสมุปบาท
 - 2) นีวรณ 5
 - 3) อุปาทาน 4
2. สมาชิกแต่ละคู่ของกลุ่มช่วยกันทำใบงานที่ 3.1 เรื่อง ธรรมที่ควรละ จากนั้นสมาชิกแต่ละคู่ผลัดกันอธิบายผลงานของตนให้สมาชิกคู่อื่นฟัง

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง ปฏิจจสมุปบาท นีวรณ 5 และอุปาทาน 4

เรื่องที่ 4 ธรรมที่ควรบรรลु

เวลา 1 ชั่วโมง

วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ : เทคนิคโต๊ะกลม

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูให้นักเรียนวิเคราะห์ข่าวบุคคลที่ประสบความสำเร็จหรือบุคคลที่มีความสุขว่า บุคคลดังกล่าวมีความสุขที่แท้จริงหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. ครูอธิบายเชื่อมโยงให้นักเรียนเข้าใจว่า คนที่ยังเป็นปุถุชน ย่อมมีความสุขในชีวิตบ้างไม่มากก็น้อย สาเหตุสำคัญที่ทำให้มนุษย์มีความสุขทุกข์ คือ กิเลส

ขั้นสอน

1. นักเรียนกลุ่มเดิม (จากเรื่องที่ 1) ร่วมกันศึกษาความรู้เรื่อง นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) คือ นิพพาน
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันทำใบงานที่ 4.1 เรื่อง ธรรมที่ควรบรรลุ โดยแบ่งหน้าที่กันทำงาน ดังนี้
 - 1) สมาชิกคนที่ 1 ของกลุ่มเขียนคำตอบข้อที่ 1 แล้วส่งใบงานให้คนที่ 2
 - 2) สมาชิกคนที่ 2 ของกลุ่มอ่านคำตอบของสมาชิกคนที่ 1 และตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขหรือเขียนเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ และตอบคำถามในข้อที่ 2
3. สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะมีโอกาสอ่านและเขียนคำตอบหมุนเวียนไปจนจบ
4. ครูและนักเรียนช่วยกันเฉลยคำตอบในใบงานที่ 4.1

ขั้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของธรรมที่ควรบรรลุในเรื่อง นิพพาน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูนำข่าวเกี่ยวกับการประชุมของคณะกรรมการในหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ มาเล่าให้นักเรียนฟัง และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าผลการประชุมของคณะกรรมการนั้นมีหลักการสำคัญใดที่นำไปสู่ความสำเร็จของการประชุม
2. ครูอธิบายเชื่อมโยงให้นักเรียนเข้าใจว่า ความสำเร็จส่วนหนึ่งมาจากผู้นำกลุ่ม มีการกระทำที่สอดคล้องกับหลักธรรมาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับมรรคในเรื่อง อธิปไตย 3

ขั้นสอน

ขั้นที่ 1 แสวงหาความรู้

ครูให้นักเรียนกลุ่มเดิม (จากเรื่องที่ 1) ร่วมกันศึกษาความรู้เรื่อง มรรค 8 ในหัวข้อต่อไปนี้

- 1) อธิปไตย 3
- 2) สาราณียธรรม 6
- 3) ทศพิธราชธรรม 10
- 4) วิปัสสนาญาณ 9

ขั้นที่ 2 ค้นพบความรู้/ค้นหาแลกเปลี่ยนความรู้

สมาชิกในแต่ละกลุ่มร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับประเด็นสำคัญของข้อธรรมที่ค้นพบ

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และประเมินค่าความรู้

1. สมาชิกแต่ละกลุ่มจับสลาก เพื่อทำใบงาน ดังนี้
 - กลุ่มหมายเลข 1 ทำใบงานที่ 5.1 เรื่อง อธิปไตย 3
 - กลุ่มหมายเลข 2 ทำใบงานที่ 5.2 เรื่อง สาราณียธรรม 6
 - กลุ่มหมายเลข 3 ทำใบงานที่ 5.3 เรื่อง ทศพิธราชธรรม 10
 - กลุ่มหมายเลข 4 ทำใบงานที่ 5.4 เรื่อง วิปัสสนาญาณ 9
2. ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานที่หน้าชั้นเรียน

ขั้นที่ 4 พิสูจน์ความรู้หรือปฏิบัติ

1. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนปฏิบัติตนตามหลักธรรมมรรค (ธรรมที่ควรเจริญ)
2. นักเรียนแต่ละคนปฏิบัติตนตามแผนการปฏิบัติหรือข้อตกลงของกลุ่ม

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนสรุปแนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมมรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) และผลที่คาดว่าจะได้รับการปฏิบัติ
2. ครูมอบหมายให้นักเรียนนำข่าวหรือข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำของบุคคลที่สอดคล้องกับมงคล 38 ตามหัวข้อที่กำหนดเพื่อนำเข้าร่วมกิจกรรมในชั่วโมงเรียนต่อไป

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูให้นักเรียนผลัดกันเล่าตัวอย่างการกระทำของบุคคลตามมงคล 38 ที่เคยเรียนไปแล้ว และวิเคราะห์ผลของการกระทำ เช่น การประพฤติธรรม มีสติปวิทยา พังกรรมตามกาล ฯลฯ

ขั้นสอน

ขั้นที่ 1 แสวงหาความรู้

นักเรียนกลุ่มเดิม (จากเรื่องที่ 1) ร่วมกันศึกษาความรู้เกี่ยวกับมงคล 38 ในหัวข้อต่อไปนี้ กลุ่มละ 1 เรื่อง คือ

1) ความเพียรเพิกกิเลส	2) ประพฤติพรหมจรรย์
3) เห็นอริยสัจ	4) บรรลุนิพพาน

ขั้นที่ 2 ค้นพบความรู้/สนทนาแลกเปลี่ยนความรู้

นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสนทนาประเด็นสำคัญของเรื่องที่ศึกษาเกี่ยวกับมงคล 38 ในประเด็น ความหมาย หลักสำคัญ ตัวอย่าง การกระทำ และผลของการกระทำ

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และประเมินค่าความรู้

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข่าว/ข้อมูล ที่ค้นคว้า (จากเรื่องที่ 5) มาร่วมกันวิเคราะห์แล้วตอบคำถามในใบงานกลุ่มละ 1 เรื่อง ดังนี้
 - ใบงานที่ 6.1 เรื่อง มงคล 38 : ความเพียรเพิกกิเลส
 - ใบงานที่ 6.2 เรื่อง มงคล 38 : ประพฤติพรหมจรรย์
 - ใบงานที่ 6.3 เรื่อง มงคล 38 : เห็นอริยสัจ
 - ใบงานที่ 6.4 เรื่อง มงคล 38 : บรรลุนิพพาน
2. ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานที่หน้าชั้นเรียน โดยครูเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้อง

ขั้นที่ 4 พิสูจน์ความรู้หรือปฏิบัติ

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนปฏิบัติตนตามหลักธรรม มงคล 38 ที่ได้เรียนไปแล้วทั้ง 4 เรื่อง
2. นักเรียนแต่ละคนปฏิบัติตนตามแผนที่ร่วมกันกำหนดและรายงานผลต่อครูผู้สอน

ขั้นสรุป

นักเรียนและครูร่วมกันสรุปหลักสำคัญของมงคล 38 ในเรื่อง ความเพียรเพิกกิเลส ประพฤติพรหมจรรย์ เห็นอริยสัจ บรรลุนิพพาน

- **ครูมอบหมายให้นักเรียนรายงานผลการปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยให้ครอบคลุมประเด็นตามที่กำหนด**

➔ **นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา**

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

9.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.6
- 2) หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
 - (1) เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2546). **พระไตรปิฎกวิเคราะห์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ชันตำการพิมพ์.
 - (2) ดนัย ไชโยธา. (2552). **พจนานุกรมคำศัพท์พระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.
 - (3) ธรรมปิฎก, พระ (ประยูร ปยุตโต). (2544). **พุทธธรรม, ฉบับเดิม**. กรุงเทพมหานคร : ดวงแก้ว.
 - (4) วศิน อินทสระ. (2548). **หลักธรรมอันเป็นหัวใจพระพุทธศาสนา**. เอ.ไอ.เอ. (เครือหนาทอง).
- 3) ตัวอย่างข่าวเกี่ยวกับผลงานในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทย และพระสงฆ์ของชาติที่นับถือพระพุทธศาสนา
- 4) ตัวอย่างข่าวเกี่ยวกับบุคคลที่ประสบความสำเร็จ หรือบุคคลที่มีความสุข
- 5) ตัวอย่างข่าวเกี่ยวกับการประชุมของหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ หรือการสรุปผลการประชุมของคณะกรรมการในองค์กรต่างๆ
- 6) บัตรภาพ
- 7) ใบงานที่ 1.1 เรื่อง คุณค่าของพระสงฆ์
- 8) ใบงานที่ 2.1 เรื่อง ทุภษ์ (จิต-เจตสิก)
- 9) ใบงานที่ 3.1 เรื่อง ธรรมที่ควรละ
- 10) ใบงานที่ 4.1 เรื่อง ธรรมที่ควรบรรลุ
- 11) ใบงานที่ 5.1 เรื่อง อธิปไตย 3
- 12) ใบงานที่ 5.2 เรื่อง สาราณียธรรม 6
- 13) ใบงานที่ 5.3 เรื่อง ทศพิธราชธรรม 10
- 14) ใบงานที่ 5.4 เรื่อง วิปัสสนาญาณ 9
- 15) ใบงานที่ 6.1 เรื่อง มงคล 38 : ความเพียรเพื่อกิเลส
- 16) ใบงานที่ 6.2 เรื่อง มงคล 38 : ประพฤติพรหมจรรย์
- 17) ใบงานที่ 6.3 เรื่อง มงคล 38 : เห็นอริยสัจ
- 18) ใบงานที่ 6.4 เรื่อง มงคล 38 : บรรลุนิพพาน

9.2 แหล่งการเรียนรู้

1) ห้องสมุด

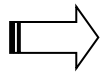
2) แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

- [http:// www.jarik-highland.com/web_board/index.php?infoboard=topic](http://www.jarik-highland.com/web_board/index.php?infoboard=topic)
- [http:// women.sanook.com/tag/ผู้ที่ประสบความสำเร็จ](http://women.sanook.com/tag/ผู้ที่ประสบความสำเร็จ)
- http://www.ilo.org/asia/info/public/pr/WCMS_167976/lang.../index.htm

แบบประเมินรายงานผลการปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

รายการประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ / ระดับคะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. การปฏิบัติตนตามหลักอริยปไตย 3	มีการกระทำและวิเคราะห์ผลของการกระทำตามหลักอริยปไตย 3 ตั้งแต่ 4 พฤติกรรมขึ้นไป พร้อมหลักฐานประกอบ	มีการกระทำและวิเคราะห์ผลของการกระทำตามหลักอริยปไตย 3 พฤติกรรม พร้อมหลักฐานประกอบ	มีการกระทำและวิเคราะห์ผลของการกระทำตามหลักอริยปไตย 3 2 พฤติกรรม พร้อมหลักฐานประกอบ	มีการกระทำและวิเคราะห์ผลของการกระทำตามหลักอริยปไตย 3 1 พฤติกรรม พร้อมหลักฐานประกอบ
2. การปฏิบัติตนตามหลักสาราณีธรรม 6	มีการกระทำและวิเคราะห์ผลของการกระทำตามหลักสาราณีธรรม 6 ตั้งแต่ 4 พฤติกรรมขึ้นไป พร้อมหลักฐานประกอบ	มีการกระทำและวิเคราะห์ผลของการกระทำตามหลักสาราณีธรรม 6 3 พฤติกรรม พร้อมหลักฐานประกอบ	มีการกระทำและวิเคราะห์ผลของการกระทำตามหลักสาราณีธรรม 6 2 พฤติกรรม พร้อมหลักฐานประกอบ	มีการกระทำและวิเคราะห์ผลของการกระทำตามหลักสาราณีธรรม 6 1 พฤติกรรม พร้อมหลักฐานประกอบ
3. การปฏิบัติตนตามหลักทศพิธราชธรรม 10	มีการกระทำและวิเคราะห์ผลของการกระทำตามหลักทศพิธราชธรรม 10 ตั้งแต่ 4 พฤติกรรมขึ้นไป พร้อมหลักฐานประกอบ	มีการกระทำและวิเคราะห์ผลของการกระทำตามหลักทศพิธราชธรรม 10 3 พฤติกรรม พร้อมหลักฐานประกอบ	มีการกระทำและวิเคราะห์ผลของการกระทำตามหลักทศพิธราชธรรม 10 2 พฤติกรรม พร้อมหลักฐานประกอบ	มีการกระทำและวิเคราะห์ผลของการกระทำตามหลักทศพิธราชธรรม 10 1 พฤติกรรม พร้อมหลักฐานประกอบ
4. การปฏิบัติตนตามหลักวิปัสสนาญาณ 9	มีการกระทำและวิเคราะห์ผลของการกระทำตามหลักวิปัสสนาญาณ 9 ของตนเองและผู้อื่นได้อย่างมีเหตุผลถูกต้อง	มีการกระทำและวิเคราะห์ผลของการกระทำตามหลักวิปัสสนาญาณ 9 ของตนเองและผู้อื่นได้อย่างมีเหตุผลเป็นส่วนใหญ่	มีการกระทำและวิเคราะห์ผลของการกระทำตามหลักวิปัสสนาญาณ 9 ของตนเองและผู้อื่นได้อย่างมีเหตุผลเป็นส่วนน้อย	มีการกระทำและวิเคราะห์ผลของการกระทำตามหลักวิปัสสนาญาณ 9 ของตนเองและผู้อื่นไม่ถูกต้อง
5. การปฏิบัติตนตามหลักมงคล 38	มีการกระทำและวิเคราะห์ผลของการกระทำตามหลักมงคล 38 ตั้งแต่ 4 พฤติกรรมขึ้นไป พร้อมหลักฐานประกอบ	มีการกระทำและวิเคราะห์ผลของการกระทำตามหลักมงคล 38 ตั้งแต่ 3 พฤติกรรม พร้อมหลักฐานประกอบ	มีการกระทำและวิเคราะห์ผลของการกระทำตามหลักมงคล 38 ตั้งแต่ 2 พฤติกรรม พร้อมหลักฐานประกอบ	มีการกระทำและวิเคราะห์ผลของการกระทำตามหลักมงคล 38 เพียง 1 พฤติกรรม พร้อมหลักฐานประกอบ

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. เชตชัยมีความละเอียดในการยกยกเอาของใช้ของสำนักงานไปใช้ที่บ้าน ดังนั้นเขาจึงไม่เคยนำของใช้ในสำนักงานหรือของส่วนรวมไปใช้เป็นทรัพย์สินของตน เชตชัยมีคุณลักษณะสำคัญในข้อใด
 - ก. ปกิณณกเจตสิก
 - ข. อกุศลสาธารณเจตสิก
 - ค. โสภณสาธารณเจตสิก
 - ง. ปกิณณกโสภณเจตสิก
2. สมหญิงพบหน้าสมสวยก็ยิ้มทักทายแต่สมสวยไม่ยิ้มตอบ และมีใบหน้าบึ้งตึง สมหญิงจึงคิดว่าสมสวยไม่พอใจตนที่สอบได้คะแนนดีกว่า ข้อความนี้สอดคล้องกับข้อใด
 - ก. อวิชา สังขาร
 - ข. เวทนา ตัณหา
 - ค. สพายตนะ ผัสสะ
 - ง. วิญญาน นามรูป
3. ในขณะที่ดวงตากำลังนิ่งสมาธินั้น ใจของเธอก็คิดอยากได้เสื้อผ้าใหม่สีขาวเพื่อจะใส่มาปฏิบัติธรรม ข้อความนี้สอดคล้องกับข้อใด
 - ก. กามฉันท์
 - ข. พยาบาท
 - ค. วิจิกิจฉา
 - ง. อุทริจจกุกุจะ
4. เต็นเป็นผู้จัดการบริษัทรักเพื่อน เขาจะมีความภาคภูมิใจในตำแหน่งผู้จัดการ และไม่ต้องการให้คนอื่นมาแทนตำแหน่งของตน ข้อความนี้จัดเป็นอุปาทานในข้อใด
 - ก. กามุปาทาน
 - ข. ทิฏฐุปาทาน
 - ค. สิลัพพอุปาทาน
 - ง. อัตตวาทุอุปาทาน
5. ข้อความเกี่ยวกับนิพพานข้อใดถูกต้อง
 - ก. ผู้พึงธรรมเทศนาเกี่ยวกับนิพพานอยู่เสมอ ย่อมบรรลุนิพพานได้ไม่ยาก
 - ข. ผู้ที่นิพพานนั้นจะเป็นพระภิกษุเท่านั้น
 - ค. ผู้ที่หมดปัญหาย่อมนำไปสู่นิพพาน
 - ง. ผู้บรรลุนิพพานย่อมเห็นสังขาร
6. การกระทำในข้อใดสอดคล้องกับธรรมาธิปไตย
 - ก. ชาติปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา
 - ข. ชัดบอกกับดาวว่าในอดีตคนเชื่อว่าโลกมีสัจฐานแบน
 - ค. จอยบอกกับเพื่อนว่า ถ้าเพื่อนทุกคนตัดสินใจว่าจะไปเที่ยวหัวหิน ตนก็จะไปด้วย
 - ง. เก้เชื่อมั่นว่าถ้าเธอได้เป็นประธานสีฟ้าเธอจะทำให้สีฟ้าชนะเลิศกีฬาทุกประเภท
7. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ชื่อว่าเป็นชั้นที่มีความพร้อมเพรียงกันในการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ แสดงว่านักเรียนดังกล่าวปฏิบัติตนตามหลักธรรมใด

ก. อธิปไตย 3	ข. อุปาทาน 4
ค. ทศพิธราชธรรม 10	ง. สาราณียธรรม 6
8. ผู้ที่เป็นหัวหน้ากลุ่ม หัวหน้างานต่างๆ ควรปฏิบัติตนตามหลักธรรมใด

ก. มงคล 38	ข. อธิปไตย 3
ค. ทศพิธราชธรรม 10	ง. ประพฤติพรหมจรรย์
9. คุณธรรมใดเป็นตบะช่วยเผากิเลส
 - ก. ตบะ ไม่โกรธ ไม่เบียดเบียน อดทน
 - ข. ศีล บริจาค ซื่อตรง อ่อนโยน ตั้งมั่นในธรรม
 - ค. ความชอบ การเกิด ความแก่ ความตาย การปรุงแต่ง
 - ง. ขันติ ทาน ศีล เมตตา ปัญญา รุดงค์วัตร

10. พรหมจรรย์ในชั้นสูง คือข้อใด
- การพอใจในคู่ครองของตน การเว้นเสพเมถุน การทำความเพียร
 - การทำความเพียร การรักษาศีลอุโบสถ การบำเพ็ญมรรคมีองค์ 8
 - การให้ การชวนชวายเป็นการทำประโยชน์ การรักษาศีล 5
 - การเมตตาแก่สัตว์ทั่วไป การถือศีล 5
11. กำนชอบลักขโมยของเพื่อนอยู่เสมอจนกระทั่งไม่มีคนคบหาสมาคมด้วย แต่ต่อมากำนปรับปรุงตนใหม่เล็กขโมยและประกอบอาชีพสุจริต แสดงว่ากำนปฏิบัติตนตามหลักธรรมใด
- ความซื่อตรง (อาชชวะ)
 - การตั้งอยู่ในความดี
 - สราณียธรรม 6
 - มรรคมีองค์ 8
12. การส่งสิ่งของไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม สอดคล้องกับหลักธรรมใด
- เมตตามโนกรรม
 - สราณโภคี
 - ศีลสามัญญตา
 - ทิวฐีสามัญญตา
13. ข้อใดสอดคล้องกับปฏิจสมุปาบท
- สิ่งทั้งปวงย่อมเกิดจากผล
 - สิ่งทั้งปวงย่อมเกิดจากสาเหตุ
 - ปัจจัยที่ก่อให้เกิดวิชชาต่อไป
 - เพราะวิญญาณเป็นปัจจัยสังขารจึงมี
14. ข้อความใดไม่สอดคล้องกัน
- ชาติ - การเกิด
 - ตัณหา - ความทะยานอยาก
 - ชรามรณะ - ความแก่และความตาย
 - เวทนา - การปรุงแต่ง ได้เห็นได้ยิน
15. น่องนิตต้องการอ่านหนังสือเรียนเตรียมตัวสอบ ขณะที่เธออ่านหนังสืออยู่นั้น รู้สึกง่วงนอนมาก จัดได้ว่าอุปสรรคสำคัญของการอ่านหนังสือคืออะไร
- พยาบาท
 - กามฉันท
 - ถีนมิทธะ
 - วิจิกิจฉา

1. ค 2. ก 3. ก 4. ง 5. ง
6. ก 7. ง 8. ค 9. ง 10. ข
11. ง 12. ข 13. ข 14. ง 15. ค

ตัวชี้วัด ส 1.1 ข้อ 13

ได้คะแนน

คะแนนเต็ม

15

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 พระรัตนตรัย : พระสงฆ์

เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

พระสงฆ์เป็นส่วนสำคัญในพระรัตนตรัย เป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา เป็นแบบอย่างของชีวิตแบบพุทธ ดังนั้นจึงควรปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์อย่างเหมาะสม

2. ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

ส 1.1

ม.4-6/13

วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

- วิเคราะห์ความสำคัญของพระสงฆ์ และแนวทางการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์อย่างเหมาะสม

3. สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- พระรัตนตรัย
 - วิเคราะห์ความหมายและคุณค่าของพุทธะ ธรรมะ สังฆะ

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

(พิจารณาตามหลักสูตรสถานศึกษา)

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการคิด

- 1) ทักษะการวิเคราะห์
- 2) ทักษะการสรุปลงความเห็น

4.2 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

6. กิจกรรมการเรียนรู้

วิธีสอนโดยเน้นกระบวนการ : กระบวนการสร้างความตระหนัก

- นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย และทำสมาธิก่อนเรียน

นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ขั้นที่ 1 สังเกต

สื่อการเรียนรู้ : ตัวอย่างข่าว

- ครูนำข่าวเกี่ยวกับผลงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยและพระสงฆ์ของชาติที่นับถือพระพุทธศาสนามาแล้วให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนแสดงความชื่นชมในผลงานของพระสงฆ์ดังกล่าว
- นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

คำถามกระตุ้นความคิด

- นักเรียนมีความประทับใจ หรือชื่นชมในผลงานของพระสงฆ์ท่านใดบ้าง อธิบายเหตุผล
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ วิจาร์ณ

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : 1. หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.6
2. หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม 3. ใบงานที่ 1.1
4. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

- ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน คละกันตามความสามารถ คือ เก่ง ปานกลางค่อนข้างเก่ง ปานกลางค่อนข้างอ่อน และอ่อน ครูชี้แนะให้นักเรียนซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มร่วมมือกันศึกษาความรู้ และมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบ
- สมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาความรู้เรื่อง พระรัตนตรัย : พระสงฆ์ แล้วช่วยกันทำใบงานที่ 1.1 เรื่อง คุณค่าของพระสงฆ์
- ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงานในใบงานที่ 1.1 หน้าชั้นเรียน แล้วให้กลุ่มอื่นแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม หรือแสดงความชื่นชมผลงาน โดยครูเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้อง
- นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

คำถามกระตุ้นความคิด

- พระสงฆ์มีความสำคัญอย่างไรบ้าง
(เป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา เป็นตัวอย่างของชีวิตแบบพุทธ และอนุเคราะห์ชาวบ้าน)

ขั้นที่ 3 สรุป

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปคุณค่าความสำคัญของพระสงฆ์ และแนวทางการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อพระสงฆ์ แล้วให้นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

คำถามกระตุ้นความคิด

- นักเรียนสามารถนำแบบอย่างการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ไปประยุกต์ปฏิบัติได้อย่างไรบ้าง
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

7. การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	แบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	(ประเมินตามสภาพจริง)
ตรวจใบงานที่ 1.1	ใบงานที่ 1.1	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ประเมินการนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมุ่งมั่นในการทำงาน	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

8. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.6
- 2) หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
 - เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2546). **พระไตรปิฎกวิเคราะห์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร :
ชั้นตำการพิมพ์.
- 3) ตัวอย่างข่าวเกี่ยวกับผลงานในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทย และพระสงฆ์ของชาติที่นับถือพระพุทธศาสนา
- 4) ใบงานที่ 1.1 เรื่อง คุณค่าของพระสงฆ์

8.2 แหล่งการเรียนรู้

- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
 - [http:// www.jarik-highland.com/web_board/index.php?infoboard=topic](http://www.jarik-highland.com/web_board/index.php?infoboard=topic)

ตัวอย่างข่าว เกี่ยวกับผลงานในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทย และพระสงฆ์ของชาติที่นับถือพระพุทธศาสนา

หลวงพ่อประสิทธิ์กับโครงการพระธรรมจาริกและกองสงเคราะห์ชาวเขา กำเนิดโครงการพระธรรมจาริก

โครงการพระธรรมจาริกเกิดขึ้นจากแนวความคิดที่จะนำพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่แก่กลุ่มชนชาวเขา เมื่อครั้งที่นายประสิทธิ์ ติศวัฒน์ หัวหน้ากองสงเคราะห์ชาวเขาได้ลาราชการอุปสมบท ณ วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม กรุงเทพฯ

ในปี 2508 จึงเริ่มโครงการนำร่องทดลองส่งพระสงฆ์รุ่นแรก จำนวน 50 รูป เรียกคณะสงฆ์ดังกล่าวว่า “พระธรรมจาริก” ขึ้นไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา นำพระธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อบรมแก่ชาวเขาและสร้างสัมพันธ์ทางด้านจิตใจกับชาวเขา ตามหมู่บ้านชาวเขาจำนวน 10 หมู่บ้านๆ ละ 5 รูป ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ตาก และเพชรบูรณ์ ปฏิบัติภารกิจเป็นระยะเวลา 45 วัน ช่วงเมษายน – พฤษภาคม 2508

ผลปรากฏว่าทำให้ชาวเขาได้รู้จักพระพุทธศาสนา รู้จักการกราบไหว้ เกิดความศรัทธาเลื่อมใส แสดงตนเป็นพุทธมามกะ จำนวนประมาณ 800 คน ส่งบุตรหลานเข้าบรรพชาเป็นสามเณร จำนวน 12 รูป นับเป็นนิมิตหมายอันดีที่พระพุทธศาสนาจะได้มีการแผ่ขยายเข้าไปสู่กลุ่มชนชาวเขาที่อยู่อาศัยในท้องถื่นทุรกันดารต่อไปได้ในการดำเนินการครั้งนี้ได้รับการอุปถัมภ์ค่าใช้จ่ายจากกรมประชาสงเคราะห์ มูลนิธิเอเชีย รวมทั้งภาคเอกชนอื่นอีกด้วย

ความสำเร็จที่ได้รับจาก “โครงการทดลอง” ทำให้ผู้เกี่ยวข้องเกิดความมั่นใจว่าการดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาชาวเขาอย่างมาก กองสงเคราะห์ชาวเขาจึงได้ร่วมกับพระธรรมกิตติโสภณ (สมเด็จพระพุทธชินวงศ์) เจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม และคณะสงฆ์ ดำเนินโครงการพระธรรมจาริกอย่างถาวร ซึ่งได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2509 เป็นต้นมา

โดยในปี 2510 กองสงเคราะห์ชาวเขา ได้อาราธนาพระธรรมกิตติโสภณ ทำหน้าที่เป็นประธานคณะพระธรรมจาริก รับผิดชอบในการจัดส่ง และควบคุมดูแลพระธรรมจาริกที่เข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีชาวเขาอาศัยอยู่ โดยมีกองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ถวายความอุปถัมภ์ ทั้งนี้โครงการพระธรรมจาริก ได้จัดส่งพระธรรมจาริกขึ้นไปปฏิบัติศาสนกิจในพื้นที่ เป็นประจำทุกปีตลอดมา

การปฏิบัติหน้าที่ของพระธรรมจาริก ตามโครงการพระธรรมจาริก นอกจากจะทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นภารกิจหลักแล้ว พระธรรมจาริกยังได้ปฏิบัติหน้าที่คล้ายๆ กับเป็น “นักพัฒนา” ทั่วๆ ไปในการพัฒนาด้านสังคมและเศรษฐกิจ

ตัวอย่างข่าว เกี่ยวกับผลงานในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทย และพระสงฆ์ของชาติที่นับถือพระพุทธศาสนา

การที่พระธรรมจาริกได้เข้าไปมีบทบาทหลาย ๆ ด้านในการพัฒนา กล่าวได้ว่าเป็นการเผยแผ่ศาสนาเชิงรุก เพราะแทนที่พระสงฆ์จะประจำอยู่ที่อาศรมฯ รอให้ชาวบ้านมาหา ตามที่พระภิกษุพื้นราบส่วนหนึ่งถือปฏิบัติอยู่ อันเป็นการรอให้เหตุการณ์หรือกิจกรรมต่าง ๆ มาหาวัด แต่พระธรรมจาริกกลับแตกต่างออกไป เพราะได้ออกไปหาชาวบ้านและร่วมกับชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาชุมชน จึงทำให้พระธรรมจาริกมีบทบาทโดดเด่นในกิจกรรมการพัฒนาอื่น ๆ เช่น การศึกษา อนามัย การพัฒนาชุมชน นอกเหนือจากภารกิจทางด้านการพัฒนาจิตใจโดยใช้คำสอนของพระพุทธเจ้า

กิจกรรมอีกประการหนึ่งของพระธรรมจาริก ได้แก่ การผสมผสานระหว่างความเชื่อดั้งเดิมของชาวเขา กับพุทธศาสนา ดังจะเห็นได้จากการที่พิธีกรรมหลายพิธีกรรมของชาวเขาได้เริ่มมีพระภิกษุเข้าไปมีส่วนร่วมโดยพระภิกษุจะเป็นผู้สวดมนต์ในพิธีขึ้นบ้านใหม่ พิธีแต่งงาน พิธีศพ พิธีเลี้ยงผีหมู่บ้าน เป็นต้น ซึ่งแสดงว่าชาวเขาเองได้ยอมรับเอาพุทธศาสนาเข้าไปผสมผสานกับพิธีกรรมตามคติความเชื่อดั้งเดิมและเป็นปรากฏการณ์ที่สังเกตเห็นได้ชัดเจนว่า ชาวเขาเริ่มมีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริงในระดับหนึ่ง

นอกจากการผสมผสานระหว่างคติความเชื่อดั้งเดิมของชาวเขา กับพุทธศาสนาแล้ว กิจกรรมทางด้านการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม โดยการนำผู้นำหมู่บ้านพื้นราบ ผู้นำเยาวชนและชาวบ้านทั่วไปขึ้นไปร่วมพิธีกรรมที่สำคัญประจำปีของชาวเขาแต่ละเผ่าและการนำผู้นำชาวเขา ผู้นำเยาวชน และชาวเขาลงจากเขามา ร่วมในพิธีกรรมที่สำคัญของชาวบ้านพื้นราบนับว่าเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องและเหมาะสมกับวัฒนธรรมของคนไทยที่ประกอบขึ้นมาจากการผสมผสานระหว่าง กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ หลากหลายกลุ่ม ผลจากการปฏิบัติงานของคณะพระธรรมจาริกนับได้ว่า ทำคุณประโยชน์ให้แก่กลุ่มชนชาวเขาอย่างมาก อีกทั้งได้ช่วยราชการในการพัฒนา และสงเคราะห์ชาวเขาในด้านต่าง ๆ สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชาวเขา ทำให้ชาวเขาเกิดความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เกิดความมั่นคง มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันกับคนไทยทั่วไป อย่างที่เห็นได้เด่นชัดเป็นรูปธรรม คือ ได้ชาวเขาขอแสดงตนเป็นพุทธมามกะ จำนวนมาก ประมาณหนึ่งในห้าของจำนวนชาวเขาทั้งหมด และส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษาอุปสมบทในพระพุทธศาสนา ตั้งแต่ปี 2508 เป็นต้นมา ถึง พ.ศ. 2545 จำนวน 6,442 คน

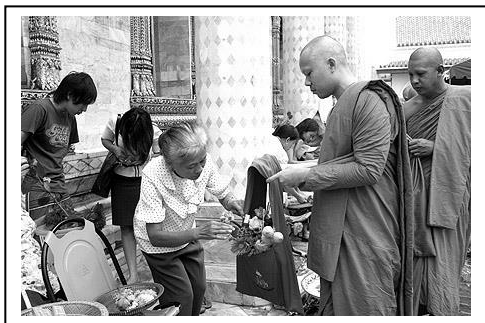
โครงการพระธรรมจาริก ได้มีการพัฒนาปรับปรุงให้เจริญก้าวหน้ามาตามลำดับ ทั้งการบริหารงาน โครงการพัฒนาบุคลากรพระธรรมจาริก การจัดการศึกษาอบรมให้แก่พระภิกษุสามเณรชาวเขาที่เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนาด้วยการสงเคราะห์ด้านการศึกษาแก่เยาวชนชาวเขาตามอาศรมฯ ต่าง ๆ การติดต่อประสานงานกับภาครัฐและเอกชนเพื่อระดมทรัพยากรต่าง ๆ มาสนับสนุนโครงการฯ ทำให้โครงการฯ สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานโครงการพระธรรมจาริก ตลอดช่วงเวลา 37 ปี ที่ผ่านมา

ที่มา : [http:// www.jarik-highland.com/web_board/index.php?infoboard=topic](http://www.jarik-highland.com/web_board/index.php?infoboard=topic) สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2554

ใบงานที่ 1.1 เรื่อง คุณค่าของพระสงฆ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนดูภาพ แล้วเขียนบรรยายแสดงถึงคุณค่าของพระสงฆ์

1.

.....

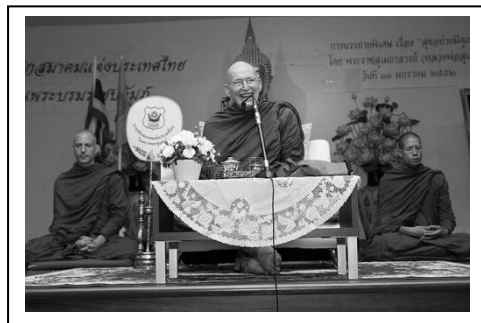
.....

.....

.....

.....

2.

.....

.....

.....

.....

.....

3.

.....

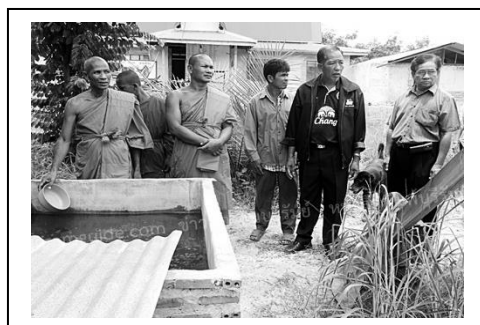
.....

.....

.....

.....

4.

.....

.....

.....

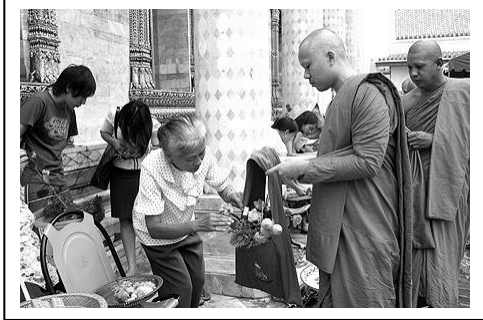
.....

.....

ใบงานที่ 1.1 เรื่อง คุณค่าของพระสงฆ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนดูภาพ แล้วเขียนบรรยายแสดงถึงคุณค่าของพระสงฆ์

1.

.....

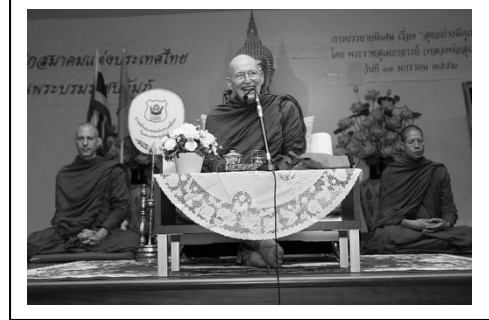
.....

.....

.....

.....

2.

.....

.....

.....

.....

.....

3.

.....

.....

.....

.....

.....

4.

.....

.....

.....

.....

.....

(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	เนื้อหาละเอียดชัดเจน				
2	ความถูกต้องของเนื้อหา				
3	ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย				
4	ประโยชน์ที่ได้จากการนำเสนอ				
5	วิธีการนำเสนอผลงาน				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	4	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องบางส่วน	ให้	3	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้	2	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องมาก	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล ของผู้รับการ ประเมิน	การแสดง ความ คิดเห็น				การยอมรับ ฟังคนอื่น				การทำงาน ตามที่ได้รับ มอบหมาย				ความมีหัวใจ				การมี ส่วนร่วมใน การปรับปรุง ผลงานกลุ่ม				รวม 20 คะแนน	
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 4 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบประเมิน **คุณลักษณะอันพึงประสงค์**

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	1.1 ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ และอธิบายความหมายของเพลงชาติ				
	1.2 ปฏิบัติตนและชักชวนผู้อื่นปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง				
	1.3 ให้ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำกิจกรรมกับสมาชิกในโรงเรียน ชุมชน และสังคม				
	1.4 เป็นผู้นำหรือเป็นแบบอย่างในการจัดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีปรองดอง และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ชื่นชม ปกป้องความเป็นชาติไทย				
	1.5 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา และเป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน				
	1.6 เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น ชื่นชมในพระราชกรณียกิจ พระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์				
2. ซื่อสัตย์ สุจริต	2.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง				
	2.2 ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวที่จะกระทำความผิด ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครู เป็นแบบอย่างที่ดีด้านความซื่อสัตย์				
	2.3 ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนด้านความซื่อสัตย์				
3. มีวินัย รับผิดชอบ	3.1 ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน ปฏิบัติเป็นปกติวิสัยและเป็นแบบอย่างที่ดี				
4. ใฝ่เรียนรู้	4.1 แสวงหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ				
	4.2 มีการจดบันทึกความรู้อย่างเป็นระบบ				
	4.3 สร้างความรู้ได้อย่างมีเหตุผล				
5. อยู่อย่างพอเพียง	5.1 ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี และใช้เวลาอย่างเหมาะสม				
	5.2 ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี				
	5.3 ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล				
	5.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด				

แบบประเมิน **คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ต่อ)**

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
	5.5 วางแผนการเรียนรู้ การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร				
	5.6 รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
6. มุ่งมั่นในการทำงาน	6.1 เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
	6.2 ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.3 ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานอย่างรอบคอบ				
	6.4 ทุ่มเท ทำงาน อดทน ไม่ท้อต่อปัญหาและอุปสรรค				
	6.5 พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.6 ชื่นชมผลงานความสำเร็จด้วยความภาคภูมิใจ				
7. รักความเป็นไทย	7.1 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย				
	7.2 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย				
8. มีจิตสาธารณะ	8.1 รู้จักช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน				
	8.2 อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่นๆ พร้อมช่วยแก้ปัญหา				
	8.3 ดูแล รักษาทรัพย์สินของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน				
	8.4 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน ชุมชน เพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้	4	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

- ด้านความรู้

.....

.....

- ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

.....

.....

- ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....

.....

- ด้านอื่นๆ (พฤติกรรมเด่น หรือพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล (ถ้ามี))

.....

.....

- ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

- แนวทางการแก้ไข

.....

.....

ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะ

.....

ลงชื่อ

(.....)

ตำแหน่ง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ทุกข์ (จิต-เจตสิก)

เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

จิต เจตสิก เป็นธรรมที่อยู่ในกรอบอริยสัจ (ทุกข์) เจตสิก เป็นธรรมที่ประกอบจิต อากาโรและคุณสมบัติต่างๆ ของจิต สภาวะธรรมชาติที่เกิดดับพร้อมกับจิต

2. ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

ส 1.1

ม.4-6/13

วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

2.3 จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายความหมาย ประเภท และความสัมพันธ์ระหว่างจิต-เจตสิกได้

3. สาระการเรียนรู้

3.2 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- อริยสัจ 4

- ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้)

: ชั้น 5

➤ จิต เจตสิก

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

(พิจารณาตามหลักสูตรสถานศึกษา)

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการคิด

- 1) ทักษะการวิเคราะห์
- 2) ทักษะการสรุปลงความเห็น
- 3) ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้

4.2 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

6. กิจกรรมการเรียนรู้

วิธีสอนโดยเน้นกระบวนการ : กระบวนการสร้างเจตคติ

- นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย และทำสมาธิก่อนเรียน

ขั้นที่ 1 สังเกต

สื่อการเรียนรู้ : บัตรภาพ

- ครูนำภาพการกระทำของบุคคลในลักษณะต่าง ๆ มาให้นักเรียนวิเคราะห์
- ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า การแสดงออกของบุคคลในภาพแต่ละภาพนั้น แสดงออกถึงความรู้สึกอย่างไร
- ครูอธิบายเชื่อมโยงให้นักเรียนเข้าใจว่า ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับจิต-เจตสิก แล้วให้นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

คำถามกระตุ้นความคิด

- นักเรียนเคยมีความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบในเรื่องใดบ้าง ทำไมจึงรู้สึกเช่นนั้น
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : 1. หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.6
2. หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
3. ใบงานที่ 2.1
4. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

- นักเรียนกลุ่มเดิม (จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1) ร่วมกันศึกษาความรู้เรื่อง จิต-เจตสิก จากหนังสือเรียน หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม และแหล่งข้อมูลสารสนเทศ แล้วบันทึกความรู้ที่ได้จากการศึกษาลงในแบบบันทึกการอ่าน
- ครูอธิบายความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้นักเรียนเข้าใจเรื่อง เจตสิก เป็นธรรมชาติที่ประกอบจิต อากาโร และคุณสมบัติต่างๆ ของจิต สภาวะธรรมชาติที่เกิดดับพร้อมกับจิต
- นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์บทสนทนาในใบงานที่ 2.1 เรื่อง **ทุกข (จิต-เจตสิก)** โดยตอบคำถามร่วมกันไปกับตัวละครในบทสนทนา
- ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยคำตอบในใบงานที่ 2.1 และแสดงความคิดเห็นร่วมกันถึงข้อคิดที่ได้จากการศึกษาเรื่อง จิต-เจตสิก โดยครูเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้อง
- นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

คำถามกระตุ้นความคิด

- ถ้านักเรียนอยากไปชมคอนเสิร์ต แต่เงินไม่พอไปซื้อบัตร จึงแอบหยิบเงินจากกระเป๋าของแม่ไป การกระทำดังกล่าวจัดเป็นเจตสิกประเภทใด
(อกุศลเจตสิก)

ขั้นที่ 3 สรุป

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

นักเรียนร่วมกันสรุปความแตกต่างระหว่าง อัญญาสมาณาเจตสิก
อกุศลเจตสิก โสภณเจตสิก และเจตสิกฝ่ายดีที่ประกอบจิตที่เป็นกุศลและ
จิตกลางๆ ไม่ดี ไม่ชั่ว ซึ่งพึงปฏิบัติ จากนั้นนักเรียนตอบคำถามกระตุ้น
ความคิด

คำถามกระตุ้นความคิด

- นักเรียนสามารถนำข้อคิดจากการศึกษา
เรื่อง จิต-เจตสิกไปปฏิบัติตนอย่างถูกต้องได้
อย่างไรบ้าง
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ใน
ดุลยพินิจของครูผู้สอน)

7. การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 2.1	ใบงานที่ 2.1	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบบันทึกการอ่าน	แบบบันทึกการอ่าน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมุ่งมั่นในการทำงาน	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

8. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.6
- 2) หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
 - (1) ดนัย ไชยโยธา. (2552). พจนานุกรมคำศัพท์พระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.
 - (2) ธรรมปิฎก, พระ (ประยูร ปยุตโต). (2544). พุทธธรรม, ฉบับเดิม. กรุงเทพมหานคร : ดวงแก้ว.
 - (3) วศิน อินทสระ. (2548). หลักธรรมอันเป็นหัวใจพระพุทธศาสนา. เอ.ไอ.เอ. (เครือท่าทอง).
- 3) บัตรภาพการกระทำของบุคคลในลักษณะต่างๆ
- 4) ใบงานที่ 2.1 เรื่อง ทุกข์ (จิต-เจตสิก)

8.2 แหล่งการเรียนรู้

—

บัตรภาพ การกระทำของบุคคลในลักษณะต่างๆ

ภาพ 1

ภาพ 2

ภาพ 3

ภาพ 4

ภาพ 5

ภาพ 6

ใบงานที่ 2.1 เรื่อง ทฤษฏี (จิต-เจตสิก)

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านบทสนทนา แล้วตอบคำถาม

ลุงดำ ซึ่งเป็นมัคคทายกของวัดชอบมานั่งสนทนากับชาวบ้านที่หน้าบ้านทุกวัน วันนี้จิต จอย และใจ ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มาขอร่วมสนทนาด้วย

ใจ : ลุงดำครับ วันนี้พวกผมเรียนวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง จิต-เจตสิก ค่อนข้างยากมากครับ รู้แต่ความหมาย แต่จะนำมาประยุกต์กับชีวิตจริงยากจังเลย

ลุงดำ : พวกเราลองฟังเสียงชาวบ้านที่เล่นกลองยาวที่ตั้งอยู่หลังวัดสิ เวลาได้ฟังแล้วรู้สึกอย่างไร

จิต : เสียงดังเป็นเพลงลูกทุ่งเพราะดีคะ หนูชอบ

จอย : แต่หนูคิดว่า เสียงมันดังไปนะคะ หนูไม่ชอบ

ลุงดำ : ความรู้สึกที่พวกหนูมีแตกต่างกันนี้ จะจัดเข้าเจตสิกประเภทใดละ

ใจ : (นักเรียนตอบด้วย)

ลุงดำ : ถูกต้อง ลุงขอถามต่อว่า เป็นสัพพจิตตสาธารณเจตสิกหรือปกิณณกเจตสิก อธิบายด้วยนะ

จิต : (นักเรียนตอบด้วย)

จอย : หนูฟังข่าวจากวิทยุว่า สัปดาห์หน้าจะมีวงดนตรียอดนิยมมาแสดงที่อำเภอใกล้บ้านเรา หนูชอบนักร้องทุกคนของวงดนตรีนี้ หนูคิดจะเก็บเงินไปซื้อบัตรเข้าชม แต่ถ้าเงินไม่พอก็ว่าจะแอบเอาเงินในลิ้นชักโต๊ะของแม่ไปบ้าง

ลุงดำ : (นักเรียนตอบด้วย)

ใจ : ที่โรงเรียนของใจมีชมรมรักเพื่อน ชอบนำอาหารไปแจกให้เด็กกำพร้า แต่ก็ไม่ได้กำหนดแน่นอนว่า พวกเขาจะไปแจกให้แก่เด็กที่ไหนบ้าง และไปเมื่อไหร่ ลุงดำคิดว่า การกระทำดังกล่าวนั้น จัดอยู่ในเจตสิกประเภทใดครับ

ลุงดำ : (นักเรียนตอบด้วย)

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงข้อคิดที่ได้จากการศึกษาเรื่อง จิต-เจตสิก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 2.1 เรื่อง ทุกข์ (จิต-เจตสิก)

เฉลย

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านบทสนทนา แล้วตอบคำถาม

ลุงดำ ซึ่งเป็นมัคคทายกของวัดชอบมานั่งสนทนากับชาวบ้านที่หน้าบ้านทุกวัน วันนี้จิต จอย และใจ ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มาขอร่วมสนทนาด้วย

ใจ : ลุงดำครับ วันนี้พวกผมเรียนวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง จิต-เจตสิก ค่อนข้างยากมากครับ รู้แต่ความหมาย แต่จะนำมาประยุกต์กับชีวิตจริงยากจังเลย

ลุงดำ : พวกเราลองฟังเสียงชาวบ้านที่เล่นกลองยาวที่ตั้งอยู่หลังวัดสิ เวลาได้ฟังแล้วรู้สึกอย่างไร

จิต : เสียงดังเป็นเพลงลูกทุ่งเพราะดีคะ หนูชอบ

จอย : แต่หนูคิดว่า เสียงมันดังไปนะคะ หนูไม่ชอบ

ลุงดำ : ความรู้สึกที่พวกหนูมีแตกต่างกันนี้ จะจัดเข้าเจตสิกประเภทใดละ

ใจ : (นักเรียนตอบด้วย)

อัญญาสมาณาเจตสิกครับ

ลุงดำ : ถูกต้อง ลุงขอถามต่อว่า เป็นสัพพจิตตสาธารณเจตสิกหรือปกิณณกเจตสิก อธิบายด้วยนะ

จิต : (นักเรียนตอบด้วย)

สัพพจิตตสาธารณเจตสิก เพราะหูได้ยินเสียง และเวทนา คือ มีความพอใจ ไม่พอใจ

จอย : หนูฟังข่าวจากวิทยุว่า สัปดาห์หน้าจะมีวงดนตรียอดนิยมมาแสดงที่อำเภอใกล้บ้านเรา หนูชอบนักร้องทุกคนของวงดนตรีนี้ หนูคิดจะเก็บเงินไปซื้อบัตรเข้าชม แต่ถ้าเงินไม่พอก็ว่าจะแอบเอาเงินในลิ้นชักโต๊ะของแม่ไปบ้าง

ลุงดำ : (นักเรียนตอบด้วย)

จัดเป็นอกุศลเจตสิกจำพวกปกิณณกอกุศลเจตสิก

ใจ : ที่โรงเรียนของใจมีชมรมรักเพื่อน ชอบนำอาหารไปแจกให้เด็กกำพร้า แต่ก็ไม่ได้กำหนดแน่นอนว่า พวกเขาจะไปแจกให้แก่เด็กที่ไหนบ้าง และไปเมื่อไหร่ ลุงดำคิดว่าอาการกระทำดังกล่าวนั้น จัดอยู่ในเจตสิกประเภทใดครับ

ลุงดำ : (นักเรียนตอบด้วย)

ปกิณณกโสภณเจตสิก เป็นเจตสิกที่ประกอบกุศลจิต แต่ไม่แน่นอนตายตัวว่าต้องประกอบทุกครั้ง

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงข้อคิดที่ได้จากการศึกษาเรื่อง จิต-เจตสิก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง นามปากกา
 สำนักพิมพ์ สถานที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์
 จำนวนหน้า ราคา บาท อ่านวันที่ เดือน พ.ศ. เวลา

1. สาระสำคัญของเรื่อง

.....

2. วิเคราะห์ข้อคิด/ประโยชน์ที่ได้จากเรื่องที่อ่าน

.....

3. สิ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

.....

4. ข้อเสนอแนะของคุณ

.....

ลงชื่อ นักเรียน
 (.....)

ลงชื่อ ผู้ปกครอง
 (.....)

ลงชื่อ ครูผู้สอน
 (.....)

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานมีความสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	4	คะแนน
ผลงานมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย	ให้	3	คะแนน
ผลงานมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้	2	คะแนน
ผลงานมีข้อบกพร่องมาก	ให้	1	คะแนน

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล ของผู้รับการ ประเมิน	ความร่วมมือกัน ทำกิจกรรม				การแสดง ความคิดเห็น				การรับฟัง ความคิดเห็น				การตั้งใจ ทำงาน				การแก้ไข ปัญหา/หรือ ปรับปรุง ผลงานกลุ่ม				รวม 20 คะแนน	
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 4 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบประเมิน **คุณลักษณะอันพึงประสงค์**

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	1.1 ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ และอธิบายความหมายของเพลงชาติ				
	1.2 ปฏิบัติตนและชักชวนผู้อื่นปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง				
	1.3 ให้ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำกิจกรรมกับสมาชิกในโรงเรียน ชุมชน และสังคม				
	1.4 เป็นผู้นำหรือเป็นแบบอย่างในการจัดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีปรองดอง และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ชื่นชม ปกป้องความเป็นชาติไทย				
	1.5 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา และเป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน				
	1.6 เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น ชื่นชมในพระราชกรณียกิจ พระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์				
2. ซื่อสัตย์ สุจริต	2.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง				
	2.2 ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวที่จะกระทำความผิด ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครู เป็นแบบอย่างที่ดีด้านความซื่อสัตย์				
	2.3 ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนด้านความซื่อสัตย์				
3. มีวินัย รับผิดชอบ	3.1 ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน ปฏิบัติเป็นปกติวิสัยและเป็นแบบอย่างที่ดี				
4. ใฝ่เรียนรู้	4.1 แสวงหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ				
	4.2 มีการจดบันทึกความรู้อย่างเป็นระบบ				
	4.3 สร้างความรู้ได้อย่างมีเหตุผล				
5. อยู่อย่างพอเพียง	5.1 ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี และใช้เวลาอย่างเหมาะสม				
	5.2 ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี				
	5.3 ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล				
	5.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด				

แบบประเมิน **คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ต่อ)**

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
	5.5 วางแผนการเรียนรู้ การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร				
	5.6 รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
6. มุ่งมั่นในการทำงาน	6.1 เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
	6.2 ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.3 ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานอย่างรอบคอบ				
	6.4 ทุ่มเท ทำงาน อดทน ไม่ท้อต่อปัญหาและอุปสรรค				
	6.5 พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.6 ชื่นชมผลงานความสำเร็จด้วยความภาคภูมิใจ				
7. รักความเป็นไทย	7.1 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย				
	7.2 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย				
8. มีจิตสาธารณะ	8.1 รู้จักช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน				
	8.2 อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่นๆ พร้อมช่วยแก้ปัญหา				
	8.3 ดูแล รักษาทรัพย์สินของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน				
	8.4 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน ชุมชน เพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้	4	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

- ด้านความรู้

.....

.....

- ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

.....

.....

- ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....

.....

- ด้านอื่นๆ (พฤติกรรมเด่น หรือพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล (ถ้ามี))

.....

.....

- ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

- แนวทางการแก้ไข

.....

.....

ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะ

.....

ลงชื่อ

(.....)

ตำแหน่ง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 สมุทัย (ธรรมที่ควรละ)

เวลา 1-2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ปฏิจจนสมุปปาท นีวรณ 5 อุปาทาน 4 เป็นธรรมที่ควรละ (สมุทัย) เป็นข้อที่ควรละเว้นการกระทำ ซึ่งจะนำไปสู่ความทุกข์ เกิดปัญหา

2. ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

ส 1.1

ม.4-6/13

วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

2.4 จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1) อธิบายความหมายของ ปฏิจจนสมุปปาท นีวรณ 5 อุปาทาน 4 ได้
- 2) วิเคราะห์ผลของทางหลีกเลี่ยงการกระทำผิดตามหลักปฏิจจนสมุปปาท นีวรณ 5 อุปาทาน 4 ได้

3. สาระการเรียนรู้

3.3 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- สมุทัย (ธรรมที่ควรละ)

(1) ธรรมเนียม

(2) นีวรณ 5

(3) อุปาทาน 4

➤ ปฏิจจนสมุปปาท

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

(พิจารณาตามหลักสูตรสถานศึกษา)

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการคิด

- 1) ทักษะการวิเคราะห์
- 2) ทักษะการสรุปลงความเห็น
- 3) ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้

4.2 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

6. กิจกรรมการเรียนรู้

วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ : เทคนิคคู่คิด

- นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย และทำสมาธิก่อนเรียนทุกชั่วโมง

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

สื่อการเรียนรู้ : บัตรภาพ

- ครูให้นักเรียนดูภาพบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งมีพฤติกรรมที่มีปัญหา
- ครูให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่า บุคคลในภาพดังกล่าว นั้น มีปัญหาหรือมีความทุกข์ในเรื่องใด และคาดว่าน่าจะเกิดจากสาเหตุใด
- ครูอธิบายเชื่อมโยงให้นักเรียนเข้าใจว่า การที่บุคคลดังกล่าวมีความทุกข์หรือมีปัญหา นั้น สอดคล้องกับธรรมที่ควรละ
- นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

คำถามกระตุ้นความคิด

- นักเรียนเคยมีความทุกข์ใจในเรื่องใดบ้าง สาเหตุเกิดจากอะไร
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ขั้นสอน

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : 1. หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.6
2. หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
3. ใบงานที่ 3.1
4. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

- นักเรียนกลุ่มเดิม (จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1) จับคู่กันเป็น 3 คู่ ให้แต่ละคู่ร่วมกันศึกษาความรู้เรื่อง ธรรมที่ควรละ (สมุทัย) จากหนังสือเรียน หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม และแหล่งข้อมูลสารสนเทศ ในหัวข้อที่กำหนดให้ ดังนี้
 - ปฏิบัติสมุปปบาท
 - นิวรรณ์ 5
 - อุปาทาน 4
- สมาชิกแต่ละคู่ช่วยกันทำใบงานที่ 3.1 เรื่อง ธรรมที่ควรละ โดยเลือกตอบคำถามในกรณีศึกษา คู่ละ 1 กรณีศึกษา
- สมาชิกแต่ละคู่ผลัดกันอธิบายผลงานของตนให้สมาชิกคู่อื่นฟัง
- ครูและนักเรียนช่วยกันเฉลยคำตอบในใบงานที่ 3.1
- นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

คำถามกระตุ้นความคิด

- ถ้านักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ได้ถูกต้อง จะมีผลดีอย่างไรบ้าง
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ขั้นสรุป

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง ปฏิจจสมุปปาท นีวรรณ์ 5 และอุปาทาน 4 แล้วให้นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

คำถามกระตุ้นความคิด

- นักเรียนได้ข้อคิดจากการศึกษาหลักธรรม ปฏิจจสมุปปาท นีวรรณ์ 5 และอุปาทาน 4 อย่างไรบ้าง

(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

7. การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 3.1	ใบงานที่ 3.1	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมุ่งมั่นในการทำงาน	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

8. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.6
- 2) หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
 - (1) ดนัย ไชโยธา. (2552). พจนานุกรมคำศัพท์พระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.
 - (2) ธรรมปิฎก, พระ (ประยูร ปยุตโต). (2544). พุทธธรรม, ฉบับเดิม. กรุงเทพมหานคร : ดวงแก้ว.
 - (3) วติน อินทสระ. (2548). หลักธรรมอันเป็นหัวใจพระพุทธศาสนา. เอ.ไอ.เอ. (เครือท่าทอง).
- 3) บัตรภาพบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งมีพฤติกรรมที่มีปัญหา
- 4) ใบงานที่ 3.1 เรื่อง ธรรมที่ควรละ

8.2 แหล่งการเรียนรู้

—

บัตรภาพ บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งมีพฤติกรรมที่มีปัญหา

ภาพ 1

ภาพ 2

ภาพ 3

ภาพ 4

ใบงานที่ 3.1 เรื่อง ธรรมที่ควรละ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

กรณีศึกษาที่ 1

เก้ และก้อย เป็นเพื่อนที่สนิทสนมกัน เมื่อพบกันก็จะทักทายด้วยความยินดี วันหนึ่งเก้เห็นก้อยเดินเข้ามาในห้องเรียนก็เข้าไปทักทายด้วยหน้าตาที่ยิ้มแย้ม แต่ก้อยหน้าบึ้ง ไม่ยิ้มตอบ เก้จึงโกรธและไม่พูดกับก้อย

คำถาม จงยกตัวอย่างตามองค์ประกอบของ ปฏิจจสมุปบาท ตั้งแต่อวิชชาถึงชรามรณะ

(1) อวิชชา

.....
.....
.....

(2) สังขาร

.....
.....
.....

(3) วิญญาณ

.....
.....
.....
.....
.....

(4) นามรูป

.....
.....
.....
.....
.....

(5) สพายตนะ

.....
.....

(6) ผัสสะ

.....
.....

(7) เวทนา

.....
.....

(8) ตัณหา

.....
.....

(9) อุปาทาน

.....
.....
.....

(10) ภพ

.....
.....
.....

(11)ชาติ

.....
.....
.....

(12) ชรามรณะ

.....
.....
.....

กรณีศึกษาที่ 2

รามฝึกสมาธิตามที่ครูแนะนำ ในขณะที่รามนั่งหลับตา เพื่อฝึกจิตให้สงบนั้น เขาคิดอยากให้จิตสงบ เพื่อจะอ่านหนังสือแล้วจำได้แม่นยำ และสอบได้คะแนนดี เขาคิดถึงเพื่อนคนหนึ่งชื่อโชค ที่ชอบพูดจาถากถางเขา ดูถูกเขา เขาคิดว่า ถ้าเขาสอบได้คะแนนดีกว่าโชค เขาจะแสดงท่าทีดูถูกเยาะเย้ยโชคบ้าง ขณะที่กำลังทำสมาธิอยู่นั้น รามเริ่มง่วงนอนไม่อยากฝึกสมาธิต่อ และคิดว่าถ้าทำสมาธิไปเรื่อยๆ จะสามารถทำจิตสงบได้อย่างแท้จริง และจะมีผลดีต่อการอ่านหนังสือหรือเปล่า รามนั่งหลับตาและคิดเรื่อยเปื่อยไปตลอดเวลา มีเรื่องต่างๆ ผ่านเข้ามาให้คิดอย่างต่อเนื่อง ในที่สุดรามก็ไม่สามารถฝึกสมาธิต่อไปได้ รามลืมหาดูเพื่อนคนอื่นที่ยังฝึกสมาธิไปเรื่อยๆ

คำถาม เพราะเหตุใด รามจึงไม่สามารถฝึกสมาธิต่อไปได้ อธิบายพร้อมยกตัวอย่าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กรณีศึกษาที่ 3

นิต น้อย โทหน่ง และน้ำ นิ่งสนทนาปรึกษาหารือกันในเรื่องราวต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในการดำเนินชีวิตของพวกเขา และแสดงความคิดเห็นร่วมกันว่า สอดคล้องกับหลักธรรมเกี่ยวกับอุปาทาน 4 ที่ได้เรียนไป

นิต : หัวหน้าห้องของฉันมักจะยึดมั่นในความคิดเห็นของตัวเองเสมอ สมาชิกในห้องเสนอว่า ให้จัดงานเลี้ยงปีใหม่ของห้องที่บริเวณโรงอาหาร เพราะสะดวก ไม่ต้องเก็บล้างจานเอง เราเหมามาอาหารจากร้านค้าของโรงเรียนสะดวกดี แต่หัวหน้าห้องบอกว่าเอาอาหารไปเลี้ยงกันที่ใต้ต้นไม้หลังโรงเรียนจะมีบรรยากาศดีกว่า ฉันไม่สบายใจในการตัดสินใจของหัวหน้าห้องเลย

น้อย : หัวหน้าห้องของเธอจะมีอุปาทาน

โทหน่ง : อุปาทานเรื่องอะไรล่ะ อธิบายหน่อยซิ

น้อย : (นักเรียนช่วยตอบด้วย)

.....

น้ำ : พี่สาวของฉันชอบอาหารที่ภัตตาคารทะเลสวย และไปกินประจำ วันแม่ปีนี้พวกเราจะพาแม่ไปเลี้ยงอาหาร พี่สาวของฉันก็เสนอว่า ต้องไปกินอาหารที่ภัตตาคารทะเลสวยเท่านั้น

นิต : แสดงว่าพี่สาวของเธอก็มีอุปาทานเหมือนกัน

โทหน่ง : จัดเป็นอุปาทานประการใดล่ะช่วยบอกด้วย

นิต : (นักเรียนช่วยตอบด้วย)

.....

น้อย : ฉันก็มีเรื่องมาเล่าให้พวกเธอฟังเหมือนกัน คือ ป้าแจ่ม ช่างบ้านของฉันชอบไปวัดปฏิบัติวิปัสสนา แล้วก็มาพูดกับเพื่อนบ้านคนอื่นว่า ป้าแจ่มปฏิบัติได้ดีกว่าคนอื่นๆ ที่ไปนั่งวิปัสสนาด้วยกันได้ถึงขั้นสูงสุดแล้ว

โทหน่ง : ฉันก็รู้ว่าป้าแจ่มมีอุปาทาน

น้อย : อุปาทานในข้อใดล่ะ

นิต : (นักเรียนช่วยตอบด้วย)

.....

โทหน่ง : พี่กานดาพี่สาวของเพื่อนฉันคนหนึ่งเรียนจบปริญญาเอก มาทำงานในบริษัทเดียวกับพี่สาวของฉัน พี่กานดาจะมีความยึดมั่นในตนเอง คิดว่าไม่ฟังความคิดเห็นของคนอื่น เพราะจบการศึกษาในระดับต่ำกว่า เธอจบถึงปริญญาเอกย่อมมีความรู้สูงกว่า พวกเธอคิดว่าพี่กานดา มีอุปาทานในข้อใด

น้อย : (นักเรียนช่วยตอบด้วย)

.....

.....

.....

ใบงานที่ 3.1 เรื่อง ธรรมที่ควรละ

เฉลย

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

กรณีศึกษาที่ 1

เก้ และ ก้อย เป็นเพื่อนที่สนิทสนมกัน เมื่อพบกันก็จะทักทายด้วยความยินดี วันหนึ่งเก้เห็นก้อยเดินเข้ามาในห้องเรียนก็เข้าไปทักทายด้วยหน้าที่ยิ้มแย้ม แต่ก้อยหน้าบึ้ง ไม่ยิ้มตอบ เก้จึงโกรธและไม่พูดกับก้อย

คำถาม จงยกตัวอย่างตามองค์ประกอบของ ปฏิจจสมุปบาท ตั้งแต่อวิชชาถึงชรามรณะ

(1) อวิชชา

เมื่อเก้เห็นก้อยหน้าบึ้ง ไม่ยิ้มตอบ เก้ไม่รู้ว่าความจริงว่า เหตุผลต้นปลายเป็นอย่างไร ไม่ใช่ปัญญาพิจารณาข้อเท็จจริงว่า ก้อยอาจมีเรื่องไม่สบายใจ

(2) สังขาร

เก้คิดปรุงแต่งสร้างภาพในใจตามความเคยชินว่า ก้อยจะต้องคิดกับตนอย่างนั้นอย่างนี้ แล้วเกิดความฟุ้งซ่าน โกรธ มีมานะตามพื้นกิเลสของตน

(3) วิญญาณ

เก้มีจิตขุ่นมัวไปตามกิเลสที่ฟุ้งขึ้นมา ปรุงแต่งขึ้นดังกล่าว คอยรับรู้การกระทำของก้อย ในแง่ความหมายที่จะมาบ่อนความรู้สึกนึกคิดที่เป็นอยู่ในเวลานั้น สีหน้า กิริยาท่าทางของก้อยจะดูกระทบกระทั่งเก้

(4) นามรูป

ความรู้สึก ภาพที่คิด ภาวะต่าง ๆ ของจิตใจ สีหน้า กิริยาท่าทาง (กายและใจ) ของเก้ คล้อยไปเป็นผลรวม คือ ภาวะอาการของคนโกรธ บั่นบึ้ง งอน พร้อมจะทำงานร่วมไปกับวิญญาณนั้น

(5) สพายตนะ

อายตนะต่างๆ มีตา หู ของเก้ ตื่นตัว พร้อมจะทำหน้าที่รับความรู้สึกกันเต็มที่

(6) ผัสสะ

ลักษณะอาการแสดงออกของก้อยที่เด่น คือ ความมุดบึ้ง กระจ้าง

(7) เวทนา

เก้รู้สึกไม่สบายใจ

(8) ตัณหา

เก้เกิดวิภวตัณหา อยากให้ความไม่สบายใจนั้นหายไป

(9) อุปาทาน

เก้เกิดความยึดถือ ผูกใจต่อการกระทำหรือพฤติกรรมของก้อยว่า เกี่ยวข้องกับตนจะต้องจัดการอย่างใดอย่างหนึ่ง

(10) ภพ

พฤติกรรมที่สืบเนื่องกันไปของเก้อยู่ได้อิทธิพลของอุปาทาน มีพฤติกรรมเป็นปฏิปักษ์กับก้อย

(11) ชาติ

เก้รับเอาภาวะชีวิตที่เป็นปฏิปักษ์นั้น โดยมองเห็นความเป็นปฏิปักษ์ระหว่างตนกับก้อยชัดเจนลงไป แยกออกเป็นเรา-เขา มีตัวตนที่จะเข้าไปกระทำและถูกระทบกระแทกกับก้อย

(12) ชรามรณะ

ตัวตนที่เกิดในภาวะปฏิปักษ์นั้น ทนที่ที่ตัวตนนั้นเกิดขึ้น เก้จึงโกรธและไม่พูดกับก้อย

กรณีศึกษาที่ 2

รามฝึกสมาธิตามที่ครูแนะนำ ในขณะที่รามนั่งหลับตา เพื่อฝึกจิตให้สงบนั้น เขาคิดอยากให้จิตสงบ เพื่อจะอ่านหนังสือแล้วจำได้แม่นยำ และสอบได้คะแนนดี เขาคิดถึงเพื่อนคนหนึ่งชื่อโชค ที่ชอบพูดจาถากถางเขา ดูถูกเขา เขาคิดว่า ถ้าเขาสอบได้คะแนนดีกว่าโชค เขาจะแสดงท่าทีดูถูกเยาะเย้ยโชคบ้าง ขณะที่กำลังทำสมาธิอยู่นั้น รามเริ่มง่วงนอนไม่อยากจะฝึกสมาธิต่อ และคิดว่าถ้าทำสมาธิไปเรื่อยๆ จะสามารถทำจิตสงบได้อย่างแท้จริง และจะมีผลดีต่อการอ่านหนังสือหรือเปล่า รามนั่งหลับตาและคิดเรื่อยเปื่อยไปตลอดเวลา มีเรื่องต่างๆ ผ่านเข้ามาให้คิดอย่างต่อเนื่อง ในที่สุดรามก็ไม่สามารถฝึกสมาธิต่อไปได้ รามลืมหาดูเพื่อนคนอื่นที่ยังฝึกสมาธิไปเรื่อยๆ

คำถาม เพราะเหตุใด รามจึงไม่สามารถฝึกสมาธิต่อไปได้ อธิบายพร้อมยกตัวอย่าง

เพราะรามเกิดนิเวศ 5 นิเวศ ซึ่งเป็นสิ่งกีดกันจิตไม่ให้บรรลุความดี

1) กามฉันท์ – รามอยากให้จิตสงบ อยากอ่านหนังสือแล้วจำได้แม่นยำ อยากสอบได้คะแนนดี

2) พยาบาท – รามพยาบาทโชคและคิดจะแก้แค้นโชค

3) ถีนมิตฺตะ – รามมีความหดหู่ เชื่องซึม ง่วงนอน

4) อุทธัจจกุกกุจจะ - รามคิดฟุ้งซ่านหลายเรื่อง

5) วิจิกัจฉา – รามมีความลังเลสงสัยว่า เมื่อฝึกสมาธิแล้ว จิตจะสงบจริงหรือไม่

กรณีศึกษาที่ 3

นิต น้อย โห่ง และน้ำ นิ่งสนทนาปรึกษาหารือกันในเรื่องราวต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในการดำเนินชีวิตของพวกเขา และแสดงความคิดเห็นร่วมกันว่า สอดคล้องกับหลักธรรมเกี่ยวกับอุปาทาน 4 ที่ได้เรียนไป

นิต : หัวหน้าห้องของฉันมักจะยึดมั่นในความคิดเห็นของตัวเองเสมอ สมาชิกในห้องเสนอว่า ให้จัดงานเลี้ยงปีใหม่ของห้องที่บริเวณโรงอาหาร เพราะสะดวก ไม่ต้องเก็บล้างจานเอง เราเหมามาอาหารจากร้านค้าของโรงเรียนสะดวกดี แต่หัวหน้าห้องบอกว่าเอาอาหารไปเลี้ยงกันที่ใต้ต้นไม้หลังโรงเรียนจะมีบรรยากาศดีกว่า ฉันไม่สบายใจในการตัดสินใจของหัวหน้าห้องเลย

น้อย : หัวหน้าห้องของเธอจะมีอุปาทาน

โห่ง : อุปาทานเรื่องอะไรล่ะ อธิบายหน่อยซิ

น้อย : (นักเรียนช่วยตอบด้วย)

ทิฏฐูปาทาน คือ ยึดมั่นในทิฏฐิหรือทฤษฎีต่างๆ เมื่อเกิดความอยากอย่างใดอย่างหนึ่งก็ทำให้มีความเอนเอียงให้เข้ากับความต้องการของตน

น้ำ : พี่สาวของฉันชอบอาหารที่รสชาติเค็มเปรี้ยว และไปกินประจำ วันแม่ปีนี้เราจะพาแม่ไปเลี้ยงอาหาร พี่สาวของฉันก็เสนอว่า ต้องไปกินอาหารที่รสชาติเค็มเปรี้ยวเท่านั้น

นิต : แสดงว่าพี่สาวของเธอก็มีอุปาทานเหมือนกัน

โห่ง : จัดเป็นอุปาทานประการใดล่ะช่วยบอกด้วย

นิต : (นักเรียนช่วยตอบด้วย)

กามุปาทาน คือ ความยึดมั่นในกาม ได้แก่ ประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย

น้อย : ฉันก็มีเรื่องมาเล่าให้พวกเธอฟังเหมือนกัน คือ บ้าแจ่ม ช่างบ้านของฉันชอบไปวัดปฏิบัติวิปัสสนา แล้วก็มาพูดกับเพื่อนบ้านคนอื่นว่า บ้าแจ่มปฏิบัติได้ดีกว่าคนอื่นๆ ที่ไปนั่งวิปัสสนาด้วยกันได้ถึงขั้นสูงสุดแล้ว

โห่ง : ฉันก็รู้ว่าบ้าแจ่มมีอุปาทาน

น้อย : อุปาทานในข้อใดล่ะ

นิต : (นักเรียนช่วยตอบด้วย)

สีลัพพตูปาทาน คือ ยึดมั่นในศีลและพรต เมื่อยึดมั่นในทฤษฎีหรือความเห็นอย่างใดอย่างหนึ่งทำให้เกิดการปฏิบัติอย่างมกมาย

โห่ง : พี่กานดาพี่สาวของเพื่อนฉันคนหนึ่งเรียนจบปริญญาเอกมาทำงานในบริษัทเดียวกับพี่สาวของฉัน พี่กานดาจะมีความยึดมั่นในตนเอง คิดว่าไม่ฟังความคิดเห็นของคนอื่น เพราะจบการศึกษาระดับต่ำกว่า เธอจบถึงปริญญาเอกย่อมมีความรู้สูงกว่าพวกเธอคิดว่าพี่กานดามีอุปาทานในข้อใด

น้อย : (นักเรียนช่วยตอบด้วย)

อัตตวาทุอุปาทาน คือ ยึดมั่นในตัวตน คิดว่ามีตัวตนเที่ยงแท้ ทำให้เกิดความโลภ ความโกรธ ความหลง ความหลงทำให้เกิด "ฉันคือฉัน" ความยึดมั่นในตัวตนเป็นข้อสำคัญ เป็นพื้นฐานของความยึดมั่นข้ออื่น

ชื่อกลุ่ม ชั้น

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	การแบ่งหน้าที่กันอย่างเหมาะสม				
2	ความร่วมมือกันทำงาน				
3	การแสดงความคิดเห็น				
4	การรับฟังความคิดเห็น				
5	ความมีน้ำใจช่วยเหลือกัน				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้	4	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบประเมิน **คุณลักษณะอันพึงประสงค์**

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	1.1 ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ และอธิบายความหมายของเพลงชาติ				
	1.2 ปฏิบัติตนและชักชวนผู้อื่นปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง				
	1.3 ให้ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำกิจกรรมกับสมาชิกในโรงเรียน ชุมชน และสังคม				
	1.4 เป็นผู้นำหรือเป็นแบบอย่างในการจัดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ประองตอง และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ชื่นชม ปกป้องความเป็นชาติไทย				
	1.5 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา และเป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน				
	1.6 เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น ชื่นชมในพระราชกรณียกิจ พระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์				
2. ซื่อสัตย์ สุจริต	2.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง				
	2.2 ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวที่จะกระทำความผิด ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครู เป็นแบบอย่างที่ดีด้านความซื่อสัตย์				
	2.3 ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนด้านความซื่อสัตย์				
3. มีวินัย รับผิดชอบ	3.1 ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน ปฏิบัติเป็นปกติวิสัยและเป็นแบบอย่างที่ดี				
4. ใฝ่เรียนรู้	4.1 แสวงหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ				
	4.2 มีการจดบันทึกความรู้อย่างเป็นระบบ				
	4.3 สรุปความรู้ได้อย่างมีเหตุผล				
5. อยู่อย่างพอเพียง	5.1 ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี และใช้เวลาอย่างเหมาะสม				
	5.2 ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี				
	5.3 ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล				
	5.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด				

แบบประเมิน **คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ต่อ)**

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
	5.5 วางแผนการเรียนรู้ การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร				
	5.6 รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
6. มุ่งมั่นในการทำงาน	6.1 เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
	6.2 ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.3 ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานอย่างรอบคอบ				
	6.4 ทุ่มเท ทำงาน อดทน ไม่ท้อต่อปัญหาและอุปสรรค				
	6.5 พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.6 ชื่นชมผลงานความสำเร็จด้วยความภาคภูมิใจ				
7. รักความเป็นไทย	7.1 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย				
	7.2 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย				
8. มีจิตสาธารณะ	8.1 รู้จักช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน				
	8.2 อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่นๆ พร้อมช่วยแก้ปัญหา				
	8.3 ดูแล รักษาทรัพย์สินของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน				
	8.4 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน ชุมชน เพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้	4	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

- ด้านความรู้

.....

.....

- ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

.....

.....

- ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....

.....

- ด้านอื่นๆ (พฤติกรรมเด่น หรือพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล (ถ้ามี))

.....

.....

- ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

- แนวทางการแก้ไข

.....

.....

ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะ

.....

ลงชื่อ

(.....)

ตำแหน่ง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ธรรมที่ควรบรรลุ

เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

นิพพานเป็นธรรมที่ควรบรรลุ (นิโรธ) ผู้ที่ปฏิบัติตนตามหลักธรรมนี้ ย่อมเห็นสังขาร เห็นสิ่งทั้งหลายตามที่เป็นจริง

2. ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

ส 1.1

ม.4-6/13

วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

2.5 จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายความหมายและแนวทางการปฏิบัติตนอันเป็นหนทางนำไปสู่นิพพานได้

3. สาระการเรียนรู้

3.4 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- อริยสัจ 4

- นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ)

: นิพพาน

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

(พิจารณาตามหลักสูตรสถานศึกษา)

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการคิด

- 1) ทักษะการวิเคราะห์
- 2) ทักษะการสรุปลงความเห็น

4.2 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

6. กิจกรรมการเรียนรู้

วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ : เทคนิคโต๊ะกลม

- นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย และทำสมาธิก่อนเรียน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

สื่อการเรียนรู้ : ตัวอย่างข่าว

- ครูนำข่าวเกี่ยวกับบุคคลที่ประสบความสำเร็จหรือบุคคลที่มีความสุขมาเล่าให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม เช่น
 - บุคคลดังกล่าวมีความสุขที่แท้จริงหรือไม่ เพราะเหตุใด
 - บุคคลดังกล่าวไม่เคยมีความสุขที่ใช้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- ครูอธิบายเชื่อมโยงให้นักเรียนเข้าใจว่า คนที่ยังเป็นปุถุชน ย่อมมีความทุกข์ในชีวิตบ้างไม่มากก็น้อย สาเหตุสำคัญที่ทำให้มนุษย์มีความทุกข์ คือ กิเลส
- นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

คำถามกระตุ้นความคิด

- นักเรียนเคยแก้ปัญหาความทุกข์ของตนเองได้สำเร็จในเรื่องใดบ้าง
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ขั้นสอน

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : 1. หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.6
2. หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
3. ใบงานที่ 4.1
4. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

- นักเรียนกลุ่มเดิม (จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1) ร่วมกันศึกษาความรู้เรื่อง นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) คือ นิพพาน จากหนังสือเรียน หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม และแหล่งข้อมูลสารสนเทศ
- นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันทำใบงานที่ 4.1 เรื่อง ธรรมที่ควรบรรลุ โดยแบ่งหน้าที่กันทำงาน ดังนี้
 - สมาชิกคนที่ 1 ของกลุ่มเขียนคำตอบข้อ 1 แล้วส่งใบงานต่อไปยังสมาชิกคนที่ 2
 - สมาชิกคนที่ 2 อ่านคำตอบของสมาชิกคนที่ 1 แล้วตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขหรือเขียนเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ และตอบคำถามข้อ 2
 - สมาชิกคนที่ 3 อ่านคำตอบของสมาชิกคนที่ 2 แล้วตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขหรือเขียนเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ และตอบคำถามข้อ 3

ฯลฯ

คำถามกระตุ้นความคิด

- เพราะเหตุใดคนทั่วไปจึงเข้าใจเรื่องนิพพานได้ยาก
(เพราะนิพพานจะต้องรู้ได้ด้วยตนเองคนอื่นรู้แทนไม่ได้ หรือเรียกได้ว่า “รู้เฉพาะตน”)

17. สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะมีโอกาสอ่านและเขียนคำตอบหมวนเวียนกันไปเรื่อยๆ ตั้งแต่ตอนที่ 1 ถึงตอนที่ 2
18. ครูและนักเรียนช่วยกันเฉลยคำตอบในใบงานที่ 4.1
19. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

ขั้นสรุป

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : -

ครูอธิบายเพิ่มเติมความรู้ให้นักเรียนเข้าใจ แล้วให้นักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญของธรรมที่ควรบรรลุนในเรื่อง นิพพาน จากนั้นให้นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

คำถามกระตุ้นความคิด

- ผู้ใดสามารถบรรลุนิพพานได้
(ผู้ที่ดับกิเลสได้โดยสิ้นเชิง)

7. การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 4.1	ใบงานที่ 4.1	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมุ่งมั่นในการทำงาน	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

8. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.6
- 2) หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
 - (1) ดนัย ไชยโยธา. (2552). พจนานุกรมคำศัพท์พระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.
 - (2) ธรรมปิฎก, พระ (ประยูร ปยุตโต). (2544). พุทธธรรม, ฉบับเดิม. กรุงเทพมหานคร : ดวงแก้ว.
 - (3) วศิน อินทสระ. (2548). หลักธรรมอันเป็นหัวใจพระพุทธศาสนา. เอ.ไอ.เอ. (เครือหนาทอง).
- 3) ตัวอย่างข่าวเกี่ยวกับบุคคลที่ประสบความสำเร็จ หรือบุคคลที่มีความสุข
- 4) ใบงานที่ 4.1 เรื่อง ธรรมที่ควรบรรลุน

8.2 แหล่งการเรียนรู้

- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
 - [http:// women.sanook.com/tag/ผู้ที่ประสบความสำเร็จ](http://women.sanook.com/tag/ผู้ที่ประสบความสำเร็จ)

ตัวอย่างข่าว เกี่ยวกับบุคคลที่ประสบความสำเร็จ หรือบุคคลที่มีความสุข

เกมไทยหัวใจสากล ปัญญา นรินทร์กุล

20 กว่าปีก่อน ปัญญา นรินทร์กุล เข้าวงการพร้อมกับเพื่อนๆ กลุ่มถาปัตจุพาฯ ในนามของกลุ่มซูโม่สำอาง ความสำเร็จของรายการ เพชฌฆาตความเครียด ส่งให้ชื่อของกลุ่มโม่หลายคนประสบความสำเร็จในวงการบันเทิง รวมทั้งผู้ชายคนนี้ด้วย นอกจากงานแสดงแล้ว พี่ตา ยังได้รับเลือกให้ทำหน้าที่ พิธีกรในรายการพลิกโลก เกมโชว์ ยอดฮิตสมัยนั้น และด้วยบุคลิกที่อบอุ่น สบายๆ รวมถึงน้ำเสียงและลีลาการพูดคุยที่สนุกสนานเป็นกันเอง ชื่อของ ปัญญา นรินทร์กุล ก็ขึ้นทำเนียบพิธีกรโด่งดังไปทั่วประเทศในเวลาอันรวดเร็ว

ปี 2532 ปัญญา ร่วมกับประภาส ชลศรานนท์ ก่อตั้งชื่อบริษัท เวิร์คพอยต์ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ เพื่อผลิต รายการเกมโชว์ของตัวเอง ปัจจุบันบริษัท เวิร์คพอยต์ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ มีฐานะเป็น มหาชน นั้นหมายถึง ความสำเร็จในเชิงธุรกิจบันเทิง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าทุกรายการของเวิร์คพอยต์ได้รับความนิยมจากคนดูมากมาย เพียงใด ปัญญา ยอมรับคำชม ก่อนที่จะตอบคำถามที่แฝงไว้ด้วยแง่คิดว่า เราทำตามที่เราถนัดนั่นเอง พร้อมกับขยาย ความว่าสิ่งที่เขาทำมาอยู่นั้น จริงๆ แล้วตรงกับพระราชดำริของในหลวงเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง เศรษฐกิจ พอเพียง ไม่ได้พาให้เราลดน้อยถอยลง แต่ทำให้เรารู้จักตัวเราเอง ทำให้หันมามองว่าเรามีทรัพยากรอะไร ความรู้ ความสามารถของเราคืออะไร แล้วเอามันมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งหมดคงเริ่มมาจากความเป็นคนช่างคิด ช่างสงสัยในทุกเรื่องของปัญญา ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ และเมื่อเรียนรู้มากก็ทำให้เกิดปัญญา สุดท้ายคือนำความรู้ที่ ได้มาถ่ายทอดให้กับคนดูอย่างแยบยลในรูปแบบของเกมโชว์

ส่วนทรัพยากรที่ปัญญาพูดถึงก็คือภูมิปัญญาของไทยนั่นเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี สมุนไพร เกษตรกรรม ฯลฯ ซึ่งปัญญาสามารถนำมาใช้กับรายการของเขาได้อย่างน่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็น คุณพระ ช่วย แพนพังก์แท้ อัจฉริยะข้ามคืน ฯลฯ รายการของเวิร์คพอยต์จะเน้นเรื่องราวของศิลปะ วัฒนธรรมไทย เพราะ เราเชื่อมั่นในความยิ่งใหญ่ และเป็นความภาคภูมิใจของคนไทย เพราะฉะนั้นคุณจะเป็นเกมจากที่ไหน ผมไม่ กลัวคุณ เพราะผมมีของดีอยู่ในมือเยอะมาก ผมสามารถทำเกมที่เป็นไทยไปสู่กับคุณบนเวทีสากลได้

ตัวอย่างข่าว เกี่ยวกับบุคคลที่ประสบความสำเร็จ หรือบุคคลที่มีความสุข

ปัญญาพิสุนน์ให้เห็นว่าความคิดของเขาถูก เพราะนอกจากจะได้รับความนิยมจากคนดูแล้ว รายการของเขายังไปคว้ารางวัลจากต่างประเทศมาแล้ว รายการ กล้องดำ แฟนพันธุ์แท้ และเกมทศกัณฐ์ ก็ได้รับรางวัลในงานประกาศผล Asian Television Awards 2005 ที่สิงคโปร์ เสน่ห์ของรายการเกมโชว์ของเวิร์คพอยต์น่าจะอยู่ที่รูปแบบรายการ สร้างความตื่นเต้น สนุกสนานให้กับคนดูได้ลุ้นตลอดรายการ รวมทั้งการลงทุนมหาศาลทั้งในเรื่องของฉาก แสง สี เสียง นักแสดง และเงินรางวัล ฯลฯ เหล่านี้ทำให้เวิร์คพอยต์ได้ชื่อว่าเป็นบริษัทที่ผลิตเกมโชว์ที่ดีที่สุดในเมืองไทย

ปัญญาได้ฉายาว่า เจ้าพ่อเกมโชว์ ของเมืองไทย คนจะมองว่าเราเป็น เจ้าพ่อ ถ้าเป็นเรื่องของงานอสังหาริมทรัพย์ เรายอมรับ แต่ถ้าเรื่องส่วนตัว เรายังเหมือนเดิม ใช้ชีวิตเรียบง่าย ง่ายๆ ไม่ฟุ้งเฟ้อ แต่เรื่องงานนี้เราจะอสังหาริมทรัพย์สร้าง ไม่ใช่ความใหญ่โตของพื้นที่ ฉาก แสง เสียง แต่เป็นเรื่องของคุณภาพ เราจะไม่ยอมแพ้ไม่กลัวใคร จะเห็นดเห็น้อยเท่าไรเราก็ยอมที่จะทำ เพราะเราเองงานเป็นหลัก งานของเราจะต้องดีขึ้นเรื่อยๆ ปัจจุบันเวิร์คพอยต์ผลิตรายการป้อนให้กับสถานีต่าง ๆ 17 รายการต่อสัปดาห์ แต่ละรายการมีค่าแรกเดออร์ที่ชัดเจน นั่นเป็นเหตุผลว่าทำไมทุกรายการจึงได้รับการต้อนรับจากคนดูและสปอนเซอร์มากมาย และแม้จะมีรายการมากมายแต่เวิร์คพอยต์ยังคงเดินหน้าผลิตรายการคุณภาพต่อไป แต่ด้วยจำนวนรายการที่ออกอากาศต่ออาทิตย์ที่มากที่สุด ในขณะที่ปฏิเสธไม่ได้ว่าปัญญาและเวิร์คพอยต์ ได้มีส่วนกำหนดแนวทางและสร้างสรรค์รูปแบบรายการใหม่ๆ ของเกมโชว์เมืองไทย แม้ว่าปัญญาจะไม่ยอมรับตรงนี้เท่าไรนักก็ตาม แต่เขาก็ภูมิใจว่ารายการที่ผลิตออกไปได้รับการตอบรับจากคนดูและมีส่วนส่งเสริมความรู้ให้กับสังคมด้วย เรามีความภูมิใจว่า เราคิดว่าเราคิดงานเอง ไม่ได้ลอกเลียนแบบใคร เพราะฉะนั้นเมื่อเราทำอะไรออกมา คนดูจะยอมรับเรา เพราะเขาเชื่อใจเราว่าเขาสามารถถึงลูกหลานไว้กับเวิร์คพอยต์ได้ ดูรายการแล้วไม่เสื่อมเสีย เวิร์คพอยต์ภายใต้การนำของปัญญาก้าวสู่ความเป็นมาตรฐานสากลเต็มรูปแบบ บ้านหลังใหม่บนเนื้อที่ 20 ไร่ในจังหวัดปทุมธานี มีถึง 5 สตูดิโอ เพียบพร้อมด้วยอุปกรณ์ทันสมัย ทำให้สามารถควบคุมการผลิตได้อย่างใกล้ชิด และสร้างสรรค์รายการที่มีคุณภาพได้อย่างมั่นใจ

ถึงวันนี้คงต้องยอมรับว่า ปัญญา นิรันดร์กุล มีส่วนสร้างสรรค์รายการเกมโชว์เมืองไทย และความบันเทิงต่างๆ และความบันเทิงต่างๆ ให้มีการพัฒนาและก้าวไปข้างหน้าอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นชั่วข้ามคืนอย่างที่เจ้าตัวบอกว่า ไม่มีใครเกิดขึ้นมาแล้วก็เก่งเลย แต่ยืนยันว่าความสำเร็จสร้างได้ ถ้าเรารู้จักตัวเราเองที่แท้จริง เพราะฉะนั้นคนที่อยากจะทำสำเร็จ ก็สามารถเป็นอย่างนี้ได้จริงๆ ปัญญาย้ำอีกครั้งว่าความสำเร็จที่เขาได้มานั้นสามารถสร้างได้ อย่างที่เขาได้ทำให้เห็นเป็นตัวอย่างแล้วนั่นเอง

ที่มา : [http:// women.sanook.com/tag/ผู้ที่ประสบความสำเร็จ](http://women.sanook.com/tag/ผู้ที่ประสบความสำเร็จ) สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2554

ใบงานที่ 4.1 เรื่อง ธรรมที่ควรบรรลุ

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. สาเหตุที่ทำให้มนุษย์มีความทุกข์ คืออะไร

.....

2. การปฏิบัติตามหลักธรรมใดย่อมสามารถดับกิเลสได้

.....

3. การพูดถึงนิพพาน ซึ่งใช้คำแบบปฏิเสธนั้น นิพพานหมายความว่าอย่างไร

.....

.....

4. ความหมายของนิพพานที่ใช้คำที่มีเชิงปฏิเสธ ได้แก่อะไรบ้าง

.....

.....

5. ผู้ที่บรรลุนิพพานนั้น ย่อมเห็นสังขาร หมายความว่าอย่างไร

.....

.....

.....

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักธรรมมรรคมีองค์ 8 ซึ่งเป็นหนทางนำไปสู่ความดับกิเลสได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 4.1 เรื่อง ธรรมที่ควรบรรลุ

เฉลย

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

- สาเหตุที่ทำให้มนุษย์มีความทุกข์คืออะไร
กิเลส 3 อย่าง ได้แก่ ความโลภ ความโกรธ ความหลง
- การปฏิบัติตามหลักธรรมใดย่อมสามารถดับกิเลสได้
มรรคมีองค์ 8
- การพูดถึงนิพพาน ซึ่งใช้คำแบบปฏิเสธนั้น นิพพานหมายความว่าอย่างไร
สภาพที่สิ้นราคะ โทสะ โมหะ ความสิ้นค้นหา จุดจบของความทุกข์ ความดับแห่งภพ การหลุดพ้นจากสังสารวัฏ
- ความหมายของนิพพานที่ใช้คำที่มีใช้เชิงปฏิเสธ ได้แก่อะไรบ้าง
สันติ (สงบ) ความบริสุทธิ์ สะอาด สว่าง ความสุขอย่างยิ่ง (บรมสุข) ความเป็นอิสระ (วิมุตติ)
- ผู้ที่บรรลุนิพพานนั้น ย่อมเห็นสัจธรรม หมายความว่าอย่างไร
เห็นสิ่งทั้งหลายตามที่เป็นจริง รู้ว่าสิ่งทั้งหลายที่เราได้เห็น ได้สัมผัส นั้น เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไม่สมควรที่เราจะไปยึดมั่นถือมั่น ไม่ควรเป็นทาสของสิ่งที่ยั่วยั่วทั้งหลาย ไม่ตกเป็นทาสของความโลภ ความโกรธ ความหลง

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักธรรมมรรคมีองค์ 8 ซึ่งเป็นหนทางนำไปสู่ความดับกิเลสได้อย่างไรบ้าง

(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล ของผู้รับการ ประเมิน	การแสดง ความ คิดเห็น				การยอมรับ ฟังคนอื่น				การทำงาน ตามที่ได้รับ มอบหมาย				ความมีหัวใจ				การมี ส่วนร่วมใน การปรับปรุง ผลงานกลุ่ม				รวม 20 คะแนน		
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 4 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบประเมิน **คุณลักษณะอันพึงประสงค์**

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	1.1 ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ และอธิบายความหมายของเพลงชาติ				
	1.2 ปฏิบัติตนและชักชวนผู้อื่นปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง				
	1.3 ให้ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำกิจกรรมกับสมาชิกในโรงเรียน ชุมชน และสังคม				
	1.4 เป็นผู้นำหรือเป็นแบบอย่างในการจัดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ประองตอง และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ชื่นชม ปกป้องความเป็นชาติไทย				
	1.5 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา และเป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน				
	1.6 เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น ชื่นชมในพระราชกรณียกิจ พระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์				
2. ซื่อสัตย์ สุจริต	2.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง				
	2.2 ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวที่จะกระทำความผิด ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครู เป็นแบบอย่างที่ดีด้านความซื่อสัตย์				
	2.3 ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนด้านความซื่อสัตย์				
3. มีวินัย รับผิดชอบ	3.1 ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน ปฏิบัติเป็นปกติวิสัยและเป็นแบบอย่างที่ดี				
4. ใฝ่เรียนรู้	4.1 แสวงหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ				
	4.2 มีการจดบันทึกความรู้อย่างเป็นระบบ				
	4.3 สรุปความรู้ได้อย่างมีเหตุผล				
5. อยู่อย่างพอเพียง	5.1 ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี และใช้เวลาอย่างเหมาะสม				
	5.2 ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี				
	5.3 ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล				
	5.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด				

แบบประเมิน **คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ต่อ)**

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
	5.5 วางแผนการเรียนรู้ การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร				
	5.6 รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
6. มุ่งมั่นในการทำงาน	6.1 เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
	6.2 ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.3 ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานอย่างรอบคอบ				
	6.4 ทุ่มเท ทำงาน อดทน ไม่ท้อต่อปัญหาและอุปสรรค				
	6.5 พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.6 ชื่นชมผลงานความสำเร็จด้วยความภาคภูมิใจ				
7. รักความเป็นไทย	7.1 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย				
	7.2 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย				
8. มีจิตสาธารณะ	8.1 รู้จักช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน				
	8.2 อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่นๆ พร้อมช่วยแก้ปัญหา				
	8.3 ดูแล รักษาทรัพย์สินของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน				
	8.4 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน ชุมชน เพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้	4	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

- ด้านความรู้

.....

- ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

.....

- ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....

- ด้านอื่นๆ (พฤติกรรมเด่น หรือพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล (ถ้ามี))

.....

- ปัญหา/อุปสรรค

.....

- แนวทางการแก้ไข

.....

ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะ

.....

ลงชื่อ

(.....)

ตำแหน่ง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ธรรมที่ควรเจริญ

เวลา 1-2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

อธิปไตย 3 สาราณียธรรม 6 ทศพิธราชธรรม 10 วิปัสสนาญาณ 9 เป็นหลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 (มรรค) ซึ่งผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามย่อมนำไปสู่ความเจริญ สู่ความดับทุกข์หรือหมดปัญหา

2. ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

ส 1.1

ม.4-6/13

วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

2.6 จุดประสงค์การเรียนรู้

- วิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตนตามหลักอธิปไตย 3 สาราณียธรรม 6 ทศพิธราชธรรม 10 และวิปัสสนาญาณ 9 ได้

3. สาระการเรียนรู้

3.5 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- อริยสัจ 4

- มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ)

(1) อธิปไตย 3

(2) สาราณียธรรม 6

(3) ทศพิธราชธรรม 10

(4) วิปัสสนาญาณ 9

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

(พิจารณาตามหลักสูตรสถานศึกษา)

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการคิด

- 1) ทักษะการวิเคราะห์
- 2) ทักษะการสรุปลงความเห็น
- 3) ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้

4.2 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย

2. ใฝ่เรียนรู้

3. มุ่งมั่นในการทำงาน

4. มีจิตสาธารณะ

6. กิจกรรมการเรียนรู้

วิธีสอนแบบธรรมกัจฉา

- นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย และทำสมาธิก่อนเรียนทุกชั่วโมง

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

สื่อการเรียนรู้ : ตัวอย่างข่าว

- ครูนำข่าวเกี่ยวกับการประชุมของคณะกรรมการในหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ หรือการสรุปผลการประชุมของคณะกรรมการในองค์กรต่างๆ มาเล่าให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่า การดำเนินงานหรือการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรนั้น มีหลักการสำคัญอย่างไรบ้าง
- ครูอธิบายเชื่อมโยงให้นักเรียนเข้าใจว่า กิจกรรมหรือการดำเนินงานขององค์กรต่างๆ นั้น จะมีการระดมพลังความคิดและ เป็นไปตามความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ ไม่ยึดถือตามความคิดเห็นของผู้นำเท่านั้น เป็นไปตามหลักธรรมาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมที่ควรเจริญ (มรรค) ในเรื่อง อธิปไตย 3
- นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

คำถามกระตุ้นความคิด

- ในห้องเรียนของนักเรียนมีบุคคลใดปฏิบัติตนตามหลักธรรมาธิปไตยบ้างและปฏิบัติอย่างไร
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ขั้นสอน

- สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ :
- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.6
 - หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
 - ใบงานที่ 5.1 – 5.4
 - ห้องสมุด
 - แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

ขั้นที่ 1 แสวงหาความรู้

- ครูให้นักเรียนกลุ่มเดิม (จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1) ร่วมกันศึกษาความรู้เรื่อง มรรค 8 จากหนังสือเรียน หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม ห้องสมุด และแหล่งข้อมูลสารสนเทศ ในหัวข้อที่กำหนดให้ ดังนี้
 - อธิปไตย 3
 - สาราณียธรรม 6
 - ทศพิธราชธรรม 10
 - วิปัสสนาญาณ 9แล้วบันทึกความรู้ที่ได้จากการศึกษาลงในแบบบันทึกการอ่าน
- นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

คำถามกระตุ้นความคิด

- เพราะเหตุใดจึงต้องปฏิบัติตนตามหลักสาราณียธรรม 6
(เพราะทำให้การอยู่ร่วมกันเป็นไปด้วยความสามัคคีกลมเกลียวเป็นผลให้มีพลังในการทำงานหรือทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันจนสำเร็จ)

ขั้นที่ 2 ค้นพบความรู้/สนทนาแลกเปลี่ยนความรู้

1. สมาชิกในแต่ละกลุ่มร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับประเด็นสำคัญของข้อธรรมที่ค้นพบความรู้ ดังนี้
 - ความหมาย
 - หลักสำคัญ
 - ตัวอย่างการปฏิบัติตนตามหลักธรรม
 - ผลของการปฏิบัติ
2. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

- นักเรียนเคยพบผู้ใดที่มีการกระทำที่แสดงว่าปฏิบัติตนตามหลักทศพิธราชธรรมบ้าง จงยกตัวอย่าง
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และประเมินค่าความรู้

1. สมาชิกแต่ละกลุ่มจับสลาก เพื่อทำใบงาน ดังนี้
 - กลุ่มหมายเลข 1 ทำใบงานที่ 5.1 เรื่อง อธิปไตย 3
 - กลุ่มหมายเลข 2 ทำใบงานที่ 5.2 เรื่อง สาราณียธรรม 6
 - กลุ่มหมายเลข 3 ทำใบงานที่ 5.3 เรื่อง ทศพิธราชธรรม 10
 - กลุ่มหมายเลข 4 ทำใบงานที่ 5.4 เรื่อง วิปัสสนาญาณ 9
2. ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานในใบงานที่กลุ่มของตนรับผิดชอบที่หน้าชั้นเรียน โดยครูเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องและเสนอแนะเพิ่มเติม
3. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

คำถามกระตุ้นความคิด

- ถ้าบุคคลที่เป็นผู้นำกลุ่มปฏิบัติตนตามหลักทศพิธราชธรรม จะเกิดผลดีอย่างไร
(ทำให้สมาชิกในกลุ่มมีความเชื่อถือ ศรัทธาไว้วางใจ ยอมรับและปฏิบัติตามคำแนะนำ)

ขั้นที่ 4 พิสูจน์ความรู้หรือปฏิบัติ

1. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนปฏิบัติตนตามหลักธรรมมรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) โดยมีพฤติกรรมเป็นไปตามหลักธรรมที่ได้ศึกษา
2. นักเรียนแต่ละคนปฏิบัติตนตามแผนการที่กลุ่มร่วมกันคิด แล้วรายงานผลต่อครูผู้สอนตามกำหนดเวลา
3. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

คำถามกระตุ้นความคิด

- นักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามหลักมรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) ได้อย่างไรบ้าง และมีผลดีอย่างไร
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ขั้นสรุป

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมมรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) และผลที่คาดว่าจะได้รับจากการปฏิบัติ
2. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด ข้อ 1-2
3. ครูมอบหมายให้นักเรียนหาข่าวหรือข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำของบุคคลที่สอดคล้องกับมงคล 38 ในเรื่อง ความเพียรเพิกาลีส ประพฤติพรหมจรรย์ เห็นอริยสัจ บรรลุนิพพาน กลุ่มละ 1 เรื่อง เพื่อใช้เรียนในชั่วโมงเรียนต่อไป

คำถามกระตุ้นความคิด

1. ถ้าผู้นำของประเทศไทยในระดับต่าง ๆ ปฏิบัติตนตามหลักอริยสัจ 3 และทศพิธราชธรรม จะส่งผลดีต่อประเทศอย่างไร
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

2. ถ้าประชาชนชาวไทยทุกคนปฏิบัติตามหลักธรรมสาราณียธรรม 6 จะส่งผลดีต่อสังคมและประเทศชาติอย่างไร
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

7. การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 5.1	ใบงานที่ 5.1	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 5.2	ใบงานที่ 5.2	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 5.3	ใบงานที่ 5.3	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 5.4	ใบงานที่ 5.4	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบบันทึกการอ่าน	แบบบันทึกการอ่าน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
ประเมินการนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน และมีจิตสาธารณะ	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

8. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.6
- 2) หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
 - (1) ดนัย ไชยโยธา. (2552). พจนานุกรมคำศัพท์พระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.
 - (2) ธรรมปิฎก, พระ (ประยูร ปยุตโต). (2544). พุทธธรรม, ฉบับเดิม. กรุงเทพมหานคร : ดวงแก้ว.
 - (3) วศิน อินทสระ. (2548). หลักธรรมอันเป็นหัวใจพระพุทธศาสนา. เอ.ไอ.เอ. (เครือน้ำทอง).
- 3) ตัวอย่างข่าวเกี่ยวกับการประชุมของหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ หรือการสรุปผลการประชุมของคณะกรรมการในองค์กรต่างๆ
- 4) ใบงานที่ 5.1 เรื่อง อธิปไตย 3
- 5) ใบงานที่ 5.2 เรื่อง สาราณียธรรม 6
- 6) ใบงานที่ 5.3 เรื่อง ทศพิธราชธรรม 10
- 7) ใบงานที่ 5.4 เรื่อง วิปัสสนาญาณ 9

8.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) ห้องสมุด
- 2) แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
 - http://www.ilo.org/asia/info/public/pr/WCMS_167976/lang.../index.htm

ตัวอย่างข่าว เกี่ยวกับการประชุมของหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ หรือ การสรุปผลการประชุมของคณะกรรมการในองค์กรต่างๆ

การประชุมองค์การแรงงานระหว่างประเทศระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกครั้งที่ 15 (15th Asia and the Pacific Regional Meeting – APRM)

การประชุมองค์การแรงงานระหว่างประเทศระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกครั้งที่ 15 (15th Asia and the Pacific Regional Meeting – APRM) จะมีขึ้นในระหว่างวันที่ 4-7 ธันวาคม พ.ศ. 2554 ณ ศูนย์ประชุมนานาชาติเมืองเกียวโต (Kyoto International Convention Centre- KICC) ประเทศญี่ปุ่น

การประชุมครั้งนี้จะมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนประมาณ 500 คนซึ่งเป็นผู้แทนจาก 46 ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ประเทศกลุ่มอาหรับ และดินแดนปกครองในเอเชียตะวันตก ทั้งนี้ คณะผู้แทนจะประกอบไปด้วย นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้แทนองค์กรลูกจ้างและองค์กรนายจ้าง รวมถึงนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง

ฯพณฯ โยชิฮิโกะ โนดะ (H.E. Mr. Yoshihiko Noda) นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น มีหมายกำหนดการกล่าวเปิดการประชุมในพิธีเปิด ซึ่งจะมีขึ้นในวันอาทิตย์ที่ 4 ธันวาคม ตามด้วยการกล่าวนำและสุนทรพจน์ของนายฮวน โซมาเวีย (Mr. Juan Somavia) ผู้อำนวยการใหญ่ของ ILO

นอกจากนี้ ฯพณฯ ซานานา กุซมา (H.E. Mr. Xanana Gusmao) นายกรัฐมนตรีประเทศติมอร์ตะวันออก และดร.อาหมัด ลุคมาน (Dr. Ahmed Luqman) ผู้อำนวยการใหญ่องค์การแรงงานกลุ่มประเทศรัฐอาหรับ (Arab Labour Organization) จะขึ้นกล่าวคำปราศรัยในภาคการประชุมระดับสูงของการประชุมครั้งนี้ด้วย

การประชุมทั้ง 4 วันจะประกอบไปด้วยเวทีผู้นำเรื่องการจ้างงานเยาวชนซึ่งจะเป็นโอกาสสำหรับผู้นำเยาวชนและผู้แทนจากทั่วทั้งภูมิภาคที่จะหารือเกี่ยวกับความท้าทายที่กลุ่มเยาวชนประสบในการได้ทำงานที่มีคุณค่า การสร้างขีดความสามารถในการทำงาน และการร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมในประเทศของตน

ประเด็นหลัก 3 ประเด็นที่จะมีการอภิปรายได้แก่ การทำงานที่สอดคล้องกันของนโยบายด้านเศรษฐกิจมหภาค การจ้างงานและการคุ้มครองทางสังคม พัฒนาการของการจ้างงานที่ก่อให้เกิดผลิตผลและสร้างความยั่งยืนให้สถานประกอบการ รวมถึงการส่งเสริมสิทธิในการทำงานและการเจรจาทางสังคม

นอกจากนี้ จะมีการจัดกิจกรรมพิเศษ 3 กิจกรรม โดยรัฐบาลญี่ปุ่นจะเป็นเจ้าภาพจัดวาระการประชุมพิเศษในหัวข้อการตอบรับวิกฤตการณ์ที่เน้นประเด็นการจ้างงาน และ ILO จะจัดวาระการประชุมพิเศษอีก 2 หัวข้อได้แก่ เรื่องงานสีเขียว (Green Jobs) และ การทำงานร่วมกัน (Partnerships)

ตัวอย่างข่าว เกี่ยวกับการประชุมของหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ หรือ การสรุปผลการประชุมของคณะกรรมการในองค์กรต่างๆ

นางซาชิโกะ ยามาโมะโตะ (Ms. Sachiko Yamamoto) ผู้อำนวยการประจำภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกของ ILO กล่าวว่า “การประชุมครั้งนี้ ถือได้ว่าเป็นครั้งแรกที่ผู้นำในเอเชียแปซิฟิกจะได้มีโอกาสหารือกันตั้งแต่ภูมิภาค ประสบกับปัญหาเศรษฐกิจและการจ้างงาน ภูมิภาคนี้ไม่มีเกราะป้องกันจากปัญหาเหล่านี้ ดังนั้น จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้ออกนโยบายสร้างความมั่นใจว่าประชาชนในประเทศของตนจะไม่สูญเสียผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่พวกเขาได้สร้างขึ้นมาก่อนหน้านี้ นั่นหมายความว่า การสร้างงาน การรวมคนกลุ่มต่าง ๆ เข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และการปกป้องสิทธิ จะต้องเป็นหัวใจหลักในการวางมาตรการตอบรับวิกฤตการณ์ที่มีประสิทธิผล”

ILO เป็นหน่วยงานชำนาญการพิเศษแห่งสหประชาชาติที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับประเด็นการทำงานและประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน โดยมีโครงสร้างสมาชิกแบบไตรภาคี อันประกอบไปด้วย ภาครัฐ องค์กรนายจ้าง และองค์กรลูกจ้าง ซึ่งมีสิทธิเท่าเทียมกันในฐานะสมาชิก ทำให้เกิดการตัดสินใจซึ่งสะท้อนสภาพเศรษฐกิจที่แท้จริง

ที่มา : www.ilo.org/asia/info/public/pr/WCMS_167976/lang.../index.htm สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2554

ใบงานที่ 5.1 เรื่อง อธิปไตย 3

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำข้อมูลหรือข่าวของกลุ่มบุคคลที่มีการกระทำสอดคล้องกับอธิปไตย 3 มาวิเคราะห์ แล้วตอบคำถาม

<p>ข้อมูล/ข่าว เรื่อง.....</p> <p>(สาระสำคัญ)</p> <p>ที่มา :</p>

1. ข้อมูลหรือข่าว เรื่อง
2. จากข้อมูลหรือข่าวดังกล่าว มีการกระทำที่สอดคล้องกับอธิปไตยอย่างไร จงยกตัวอย่าง
.....
.....
.....
3. นักเรียนคิดว่า ผลของการกระทำดังกล่าวมีประโยชน์หรือมีโทษต่อสังคมและประเทศชาติอย่างไร
.....
.....
.....
4. นักเรียนควรปฏิบัติตนตามแบบอย่างในเรื่องใด ซึ่งจะเป็นผลดีต่อสังคมและประเทศชาติ จงยกตัวอย่าง พร้อมอธิบาย
เหตุผล
.....
.....
.....

ใบงานที่ 5.1 เรื่อง อธิปไตย 3

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำข้อมูลหรือข่าวของกลุ่มบุคคลที่มีการกระทำสอดคล้องกับอธิปไตย 3 มาวิเคราะห์ แล้วตอบคำถาม

ข้อมูล/ข่าว เรื่อง.....

(สาระสำคัญ)

ที่มา :

1. ข้อมูลหรือข่าว เรื่อง
2. จากข้อมูลหรือข่าวดังกล่าว มีการกระทำที่สอดคล้องกับอธิปไตยอย่างไร จงยกตัวอย่าง
.....
.....
.....
3. นักเรียนคิดว่า ผลของการกระทำดังกล่าวมีประโยชน์หรือมีโทษต่อสังคมและประเทศชาติอย่างไร
.....
.....
.....
4. นักเรียนควรปฏิบัติตนตามแบบอย่างในเรื่องใด ซึ่งจะเป็นผลดีต่อสังคมและประเทศชาติ จงยกตัวอย่าง พร้อมอธิบาย
เหตุผล
.....
.....
.....

(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ใบงานที่ 5.2 เรื่อง สาราณียธรรม 6

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำข้อมูลหรือข่าวเกี่ยวกับกลุ่มบุคคลที่มีกิจกรรมร่วมกันที่สอดคล้องกับสาราณียธรรม 6
นำมาวิเคราะห์ แล้วตอบคำถาม

<p>ข้อมูล/ข่าว เรื่อง.....</p> <p>(สาระสำคัญ)</p> <p>ที่มา :</p>

1. ข้อมูลหรือข่าว เรื่อง.....
2. กลุ่มบุคคลดังกล่าวมีการกระทำหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักธรรมเรื่อง สาราณียธรรม 6 อย่างไรบ้าง จงอธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบ
.....
.....
.....
3. นักเรียนคิดว่า การกระทำหรือกิจกรรมดังกล่าวมีประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติอย่างไร
.....
.....
.....
4. นักเรียนได้ข้อคิดที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไรบ้าง อธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบ
.....
.....
.....
.....

ใบงานที่ 5.2 เรื่อง สารานียธรรม 6

เฉลย

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำข้อมูลหรือข่าวเกี่ยวกับกลุ่มบุคคลที่มีกิจกรรมร่วมกันที่สอดคล้องกับสารานียธรรม 6
นำมาวิเคราะห์ แล้วตอบคำถาม

ข้อมูล/ข่าว เรื่อง.....

(สาระสำคัญ)

ที่มา :

1. ข้อมูลหรือข่าว เรื่อง.....
2. กลุ่มบุคคลดังกล่าวมีการกระทำหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักธรรมเรื่อง สารานียธรรม 6 อย่างไรบ้าง จงอธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบ
.....
.....
.....
3. นักเรียนคิดว่า การกระทำหรือกิจกรรมดังกล่าวมีประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติอย่างไร
.....
.....
.....
4. นักเรียนได้ข้อคิดที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไรบ้าง อธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบ
.....
.....
.....
.....

(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ใบงานที่ 5.3 เรื่อง ทศพิธราชธรรม 10

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำข้อมูลหรือข่าวเกี่ยวกับบุคคลที่มีการกระทำที่สอดคล้องกับทศพิธราชธรรม 10 มาวิเคราะห์ แล้วตอบคำถาม

<p>ข้อมูล/ข่าว เรื่อง.....</p> <p>(สาระสำคัญ)</p> <p>ที่มา :</p>

1. ข้อมูลหรือข่าว เรื่อง.....
2. จากข้อมูลหรือข่าวดังกล่าว มีการกระทำที่สอดคล้องกับทศพิธราชธรรม 10 อย่างไร จงยกตัวอย่าง
.....
.....
.....
3. นักเรียนคิดว่า การกระทำดังกล่าวมีประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติอย่างไร
.....
.....
.....
4. นักเรียนได้ข้อคิดที่จะนำแบบอย่างไปประยุกต์ปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอย่างไรบ้าง จงอธิบาย พร้อมยกตัวอย่างประกอบ
.....
.....
.....

ใบงานที่ 5.3 เรื่อง ทศพิธราชธรรม 10

เฉลย

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำข้อมูลหรือข่าวเกี่ยวกับบุคคลที่มีการกระทำที่สอดคล้องกับทศพิธราชธรรม 10 มาวิเคราะห์ แล้วตอบคำถาม

<p>ข้อมูล/ข่าว เรื่อง.....</p> <p>(สาระสำคัญ)</p> <p>ที่มา :</p>

1. ข้อมูลหรือข่าว เรื่อง.....
2. จากข้อมูลหรือข่าวดังกล่าว มีการกระทำที่สอดคล้องกับทศพิธราชธรรม 10 อย่างไร จงยกตัวอย่าง
.....
.....
.....
3. นักเรียนคิดว่า การกระทำดังกล่าวมีประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติอย่างไร
.....
.....
.....
4. นักเรียนได้ข้อคิดที่จะนำแบบอย่างไปประยุกต์ปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอย่างไรบ้าง จงอธิบาย พร้อมยกตัวอย่างประกอบ
.....
.....
.....
.....

(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ใบงานที่ 5.4 เรื่อง วิปัสสนาญาณ 9

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายความหมายและขั้นตอนของวิปัสสนาญาณ 9

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2

คำชี้แจง นักเรียนได้ข้อคิดจากการศึกษาเรื่อง วิปัสสนาญาณ 9 อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 5.4 เรื่อง วิปัสสนาญาณ 9

เฉลย

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายความหมายและขั้นตอนของวิปัสสนาญาณ 9

- วิปัสสนาญาณ 9 คือ ขั้นตอนในระดับหนึ่งของวิสุทธิ 7 เป็นความรู้ที่ทำให้เกิดความเห็นแจ้งมี 9 ประการ ดังนี้
- 1) อุทยัพพยานุปัสสนาญาณ – รู้และเห็นว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจะต้องดับ
 - 2) กังคานุปัสสนาญาณ – เห็นว่าสังขารทั้งปวงจะต้องแตกสลาย
 - 3) กยตูปัจจฐานญาณ – เห็นสังขารว่าเป็นของนากลับ
 - 4) อาทีนวานุปัสสนาญาณ – เมื่อเห็นสังขารทั้งปวงว่าเป็นโทษ
 - 5) นิพพิทานุปัสสนาญาณ – เมื่อเห็นสังขารว่าเป็นโทษ ก็เกิดความหน่าย
 - 6) มุญจิตกัมมตาญาณ – บรรเทาที่จะพ้นไปจากสังขารเหล่านั้น
 - 7) ปฏิสังขานุปัสสนาญาณ – หาทางปลดปล่อยจากสังขารเหล่านั้น
 - 8) สังขารุเปกขาญาณ – ไม่นิยมดีในร้ายในสังขารทั้งหลาย
 - 9) สัจจานุโลมิกญาณ – เกิดญาณอันคล้อยต่อการรู้อริยสัจ

ตอนที่ 2

คำชี้แจง นักเรียนได้ข้อคิดจากการศึกษาเรื่อง วิปัสสนาญาณ 9 อย่างไรบ้าง

(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง นามปากกา
 สำนักพิมพ์ สถานที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์
 จำนวนหน้า ราคา บาท อ่านวันที่ เดือน พ.ศ. เวลา

1. สาระสำคัญของเรื่อง

.....

2. วิเคราะห์ข้อคิด/ประโยชน์ที่ได้จากเรื่องที่อ่าน

.....

3. สิ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

.....

4. ข้อเสนอแนะของคุณ

.....

ลงชื่อ นักเรียน
 (.....)

ลงชื่อ ผู้ปกครอง
 (.....)

ลงชื่อ ครูผู้สอน
 (.....)

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานมีความสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	4	คะแนน
ผลงานมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย	ให้	3	คะแนน
ผลงานมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้	2	คะแนน
ผลงานมีข้อบกพร่องมาก	ให้	1	คะแนน

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	นำเสนอเนื้อหาในผลงานได้ถูกต้อง				
2	การลำดับขั้นตอนของเนื้อเรื่อง				
3	การนำเสนอมีความน่าสนใจ				
4	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
5	การตรงต่อเวลา				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	4	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องบางส่วน	ให้	3	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้	2	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องมาก	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล ของผู้รับการ ประเมิน	ความร่วมมือกัน ทำกิจกรรม				การแสดง ความคิดเห็น				การรับฟัง ความคิดเห็น				การตั้งใจ ทำงาน				การแก้ไข ปัญหา/หรือ ปรับปรุง ผลงานกลุ่ม				รวม 20 คะแนน	
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 4 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1. รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์	1.1 ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ และอธิบายความหมายของเพลงชาติ				
	1.2 ปฏิบัติตนและชักชวนผู้อื่นปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง				
	1.3 ให้ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำกิจกรรมกับสมาชิกในโรงเรียน ชุมชน และสังคม				
	1.4 เป็นผู้นำหรือเป็นแบบอย่างในการจัดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีปรองดอง และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ชื่นชม ปกป้องความเป็นชาติไทย				
	1.5 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา และเป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน				
	1.6 เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น ชื่นชมในพระราชกรณียกิจ พระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์				
2. ซื่อสัตย์ สุจริต	2.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง				
	2.2 ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวที่จะกระทำความผิด ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครู เป็นแบบอย่างที่ดีด้านความซื่อสัตย์				
	2.3 ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนด้านความซื่อสัตย์				
3. มีวินัย รับผิดชอบ	3.1 ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบต่อการทำงาน ปฏิบัติเป็นปกติวิสัยและเป็นแบบอย่างที่ดี				
4. ใฝ่เรียนรู้	4.1 แสวงหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ				
	4.2 มีการจดบันทึกความรู้อย่างเป็นระบบ				
	4.3 สร้างความรู้ได้อย่างมีเหตุผล				
5. อยู่อย่างพอเพียง	5.1 ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี และใช้เวลาอย่างเหมาะสม				
	5.2 ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี				
	5.3 ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล				
	5.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด				

แบบประเมิน **คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ต่อ)**

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
	5.5 วางแผนการเรียนรู้ การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร				
	5.6 รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
6. มุ่งมั่นในการทำงาน	6.1 เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
	6.2 ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.3 ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานอย่างรอบคอบ				
	6.4 ทุ่มเท ทำงาน อดทน ไม่ท้อต่อปัญหาและอุปสรรค				
	6.5 พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.6 ชื่นชมผลงานความสำเร็จด้วยความภาคภูมิใจ				
7. รักความเป็นไทย	7.1 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย				
	7.2 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย				
8. มีจิตสาธารณะ	8.1 รู้จักช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน				
	8.2 อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่นๆ พร้อมช่วยแก้ปัญหา				
	8.3 ดูแล รักษาทรัพย์สินของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน				
	8.4 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน ชุมชน เพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้	4	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

- ด้านความรู้

.....

- ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

.....

- ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....

- ด้านอื่นๆ (พฤติกรรมเด่น หรือพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล (ถ้ามี))

.....

- ปัญหา/อุปสรรค

.....

- แนวทางการแก้ไข

.....

ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะ

.....

ลงชื่อ

(.....)

ตำแหน่ง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 มงคล 38

เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การปฏิบัติตนตามหลักธรรมมงคล 38 เกี่ยวกับความเพียรเพียรเพียร ประพฤติพรหมจรรย์ เห็นอริยสัจ บรรลุนิพพาน ย่อมนำชีวิตไปสู่ความเจริญ

2. ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

ส 1.1

ม.4-6/13

วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

2.7 จุดประสงค์การเรียนรู้

- วิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตนตามหลักธรรม มงคล 38 เกี่ยวกับความเพียรเพียรเพียร ประพฤติพรหมจรรย์ เห็นอริยสัจ บรรลุนิพพานได้

3. สาระการเรียนรู้

3.6 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- อริยสัจ 4

- มงคล 38

➤ ความเพียรเพียรเพียร

➤ ประพฤติพรหมจรรย์

➤ เห็นอริยสัจ

➤ บรรลุนิพพาน

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

(พิจารณาตามหลักสูตรสถานศึกษา)

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการคิด

1) ทักษะการวิเคราะห์

2) ทักษะการสรุปลงความเห็น

3) ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้

4.2 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย

2. ใฝ่เรียนรู้

3. มุ่งมั่นในการทำงาน

4. มีจิตสาธารณะ

6. กิจกรรมการเรียนรู้

วิธีสอนแบบธรรมสภาัจฉา

- นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย และทำสมาธิก่อนเรียน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : -

- ครูให้นักเรียนผลัดกันเล่าตัวอย่างการกระทำของบุคคลตามมงคล 38 ที่เคยเรียนไปแล้ว และวิเคราะห์ผลของการกระทำ เช่นเรื่อง
 - การประพฤติธรรม
 - การเว้นจากการดื่มน้ำเมา
 - มีศีลปวิทยา
 - พึงธรรมตามกาล ฯลฯ
- นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

คำถามกระตุ้นความคิด

- นักเรียนเคยปฏิบัติตนตามหลักมงคล 38 ในเรื่องใดบ้าง และผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร (พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ขั้นสอน

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : 1. หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.6
2. หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
3. ใบงานที่ 6.1 – 6.4
4. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

คำถามกระตุ้นความคิด

- นักเรียนมีความประทับใจการกระทำของบุคคลใดที่ปฏิบัติตนตามหลักมงคล 38 ยกตัวอย่างประกอบ (พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ขั้นที่ 1 แสวงหาความรู้

- นักเรียนกลุ่มเดิม (จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1) ร่วมกันศึกษาความรู้เกี่ยวกับมงคล 38 จากหนังสือเรียน หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม และแหล่งข้อมูลสารสนเทศ ในหัวข้อต่อไปนี้ กลุ่มละ 1 เรื่อง คือ
 - ความเพียรเพิกกิเลส
 - ประพฤติพรหมจรรย์
 - เห็นอริยสัจ
 - บรรลุนิพพานแล้วบันทึกความรู้ที่ได้อ่านในแบบบันทึกการอ่าน
- นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

ขั้นที่ 2 ค้นพบความรู้/สนทนาแลกเปลี่ยนความรู้

- นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสนทนาประเด็นสำคัญของเรื่องที่ศึกษาเกี่ยวกับมงคล 38 ในประเด็นต่อไปนี้
 - ความหมาย
 - หลักสำคัญ
 - ตัวอย่างการกระทำ
 - ผลของการกระทำ
- นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

คำถามกระตุ้นความคิด

- ถ้านักเรียนต้องการเพิกกิเลสในเรื่องความโลภ จะนำคุณธรรมใดเป็นตะบะช่วยเพิกกิเลส (ขันติ ทาน ศีล เมตตา ปัญญา รุติงควัตร)

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และประเมินค่าความรู้

- นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข่าว/ข้อมูล ที่ค้นคว้า (จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5) มาร่วมกันวิเคราะห์แล้วตอบคำถามในใบงาน กลุ่มละ 1 ใบงาน ดังนี้
 - ใบงานที่ 6.1 เรื่อง มงคล 38 : ความเพียรเพียรแกกิเลส
 - ใบงานที่ 6.2 เรื่อง มงคล 38 : ประพฤติพรหมจรรย์
 - ใบงานที่ 6.3 เรื่อง มงคล 38 : เห็นอริยสัจ
 - ใบงานที่ 6.4 เรื่อง มงคล 38 : บรรลุนิพพาน
- ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานที่หน้าชั้นเรียน โดยครูเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้อง และเสนอแนะเพิ่มเติม
- นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

คำถามกระตุ้นความคิด

- นักเรียนมีการกระทำใดที่แสดงว่า ประพฤติพรหมจรรย์ และผลของการกระทำเป็นอย่างไร
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ขั้นที่ 4 พิสูจน์ความรู้หรือปฏิบัติ

- นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนปฏิบัติตนตามหลักธรรมมงคล 38 ที่ได้เรียนไปแล้วทั้ง 4 เรื่อง
- นักเรียนแต่ละคนปฏิบัติตนตามแผนที่ร่วมกันกำหนดและรายงานผลต่อครูตามกำหนดเวลา
- นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

คำถามกระตุ้นความคิด

- เพราะเหตุใด จึงต้องปฏิบัติตนตามหลักมงคล 38
(เพราะจะทำให้มีความสุขความเจริญ)

ขั้นสรุป

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

- นักเรียนและครูร่วมกันสรุปหลักสำคัญของมงคล 38 ในเรื่องความเพียรเพียรแกกิเลส ประพฤติพรหมจรรย์ เห็นอริยสัจ บรรลุนิพพาน
- นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

คำถามกระตุ้นความคิด

- นักเรียนจะแนะนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตนตามมงคล 38 ในเรื่องใดได้บ้าง และมีวิธีการแนะนำอย่างไร
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

- ครูมอบหมายให้นักเรียนรายงานผลการปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยให้ครอบคลุมประเด็นตามที่กำหนด ดังนี้
 - 1) การปฏิบัติตนตามหลักอริยสัจ 4
 - 2) การปฏิบัติตนตามหลักสาราณียธรรม 6
 - 3) การปฏิบัติตนตามหลักทศพิธราชธรรม 10
 - 4) การปฏิบัติตนตามหลักวิปัสสนาญาณ 9
 - 5) การปฏิบัติตนตามหลักมงคล 38

➡ นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

7. การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 6.1	ใบงานที่ 6.1	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 6.2	ใบงานที่ 6.2	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 6.3	ใบงานที่ 6.3	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 6.4	ใบงานที่ 6.4	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบบันทึกการอ่าน	แบบบันทึกการอ่าน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
ประเมินการนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน และมีจิตสาธารณะ	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจรายงานผลการปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	แบบประเมินรายงานผลการปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

8. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.6

2) หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม

(1) ดนัย ไชยโยธา. (2552). **พจนานุกรมคำศัพท์พระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

(2) ธรรมปิฎก, พระ (ประยูร ปยุตโต). (2544). **พุทธธรรม, ฉบับเติม**. กรุงเทพมหานคร : ดวงแก้ว.

(3) วศิน อินทสระ. (2548). **หลักธรรมอันเป็นหัวใจพระพุทธศาสนา**. เอ.ไอ.เอ. (เครือนำทอง).

3) ใบงานที่ 6.1 เรื่อง มงคล 38 : ความเพียรเพื่อกิเลส

4) ใบงานที่ 6.2 เรื่อง มงคล 38 : ประพฤติพรหมจรรย์

5) ใบงานที่ 6.3 เรื่อง มงคล 38 : เห็นอริยสัจ

6) ใบงานที่ 6.4 เรื่อง มงคล 38 : บรรลุนิพพาน

8.2 แหล่งการเรียนรู้

—

การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด)

แบบประเมินรายงานผลการปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

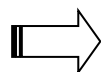
ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	การปฏิบัติตนตามหลักอริยสัจ 3				
2	การปฏิบัติตนตามหลักสาราณียธรรม 6				
3	การปฏิบัติตนตามหลักทศพิธราชธรรม 10				
4	การปฏิบัติตนตามหลักวิปัสสนาญาณ 9				
5	การปฏิบัติตนตามหลักมงคล 38				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดีมาก	=	4
ดี	=	3
พอใช้	=	2
ปรับปรุง	=	1

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

ใบงานที่ 6.1 เรื่อง มงคล 38 : ความเพียรเพิกกิเลส

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำข่าว/ข้อมูล/ภาพประกอบข่าว/คำกลอน/บทความเกี่ยวกับมงคล 38 : ความเพียรเพิกกิเลส มาวิเคราะห์ แล้วตอบคำถาม

<p>ข้อมูล/ข่าว เรื่อง.....</p> <p>(สาระสำคัญ)</p> <p>ที่มา :</p>

1. การกระทำใดสอดคล้องกับมงคล 38 เรื่อง ความเพียรเพิกกิเลส จงอธิบาย

.....

.....

.....

2. การกระทำดังกล่าวส่งผลดีอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

3. นักเรียนสามารถนำข้อคิดจากการศึกษาเรื่อง ความเพียรเพิกกิเลส ไปเป็นแนวทางการปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 6.1 เรื่อง มงคล 38 : ความเพียรเพื่อกิจเลส

เฉลย

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำข่าว/ข้อมูล/ภาพประกอบข่าว/คำกลอน/บทความเกี่ยวกับมงคล 38 : ความเพียรเพื่อกิจเลส มาวิเคราะห์ แล้วตอบคำถาม

ข้อมูล/ข่าว เรื่อง.....

(สาระสำคัญ)

ที่มา :

1. การกระทำใดสอดคล้องกับมงคล 38 เรื่อง ความเพียรเพื่อกิจเลส จงอธิบาย
.....
.....
.....
2. การกระทำดังกล่าวส่งผลดีอย่างไรบ้าง
.....
.....
.....
3. นักเรียนสามารถนำข้อคิดจากการศึกษาเรื่อง ความเพียรเพื่อกิจเลส ไปเป็นแนวทางการปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง
.....
.....
.....
.....

(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ใบงานที่ 6.2 เรื่อง มงคล 38 : ประพฤติพรหมจรรย์

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำข่าว/ข้อมูล/ภาพประกอบข่าว/คำกลอน/บทความเกี่ยวกับมงคล 38 : ประพฤติพรหมจรรย์ มาวิเคราะห์ แล้วตอบคำถาม

ข้อมูล/ข่าว เรื่อง.....

(สาระสำคัญ)

ที่มา :

1. การกระทำใดสอดคล้องกับมงคล 38 เรื่อง ประพฤติพรหมจรรย์ จงอธิบาย

.....
.....
.....
.....

2. การกระทำดังกล่าวส่งผลดีอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

3. นักเรียนสามารถนำข้อคิดจากการศึกษาเรื่อง ประพฤติพรหมจรรย์ ไปเป็นแนวทางการปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

ใบงานที่ 6.2 เรื่อง มงคล 38 : ประพฤติพรหมจรรย์

เนลย

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำข่าว/ข้อมูล/ภาพประกอบข่าว/คำกลอน/บทความเกี่ยวกับมงคล 38 : ประพฤติพรหมจรรย์ มาวิเคราะห์ แล้วตอบคำถาม

ข้อมูล/ข่าว เรื่อง.....

(สาระสำคัญ)

ที่มา :

1. การกระทำใดสอดคล้องกับมงคล 38 เรื่อง ประพฤติพรหมจรรย์ จงอธิบาย

.....
.....
.....
.....

2. การกระทำดังกล่าวส่งผลดีอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

3. นักเรียนสามารถนำข้อคิดจากการศึกษาเรื่อง ประพฤติพรหมจรรย์ ไปเป็นแนวทางการปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ใบงานที่ 6.3 เรื่อง มงคล 38 : เห็นอริยสัจ

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำข่าว/ข้อมูล/ภาพประกอบข่าว/คำกลอน/บทความเกี่ยวกับมงคล 38 : เห็นอริยสัจ มาวิเคราะห์ แล้วตอบคำถาม

<p>ข้อมูล/ข่าว เรื่อง.....</p> <p>(สาระสำคัญ)</p> <p>ที่มา :</p>

1. การกระทำใดสอดคล้องกับมงคล 38 เรื่อง เห็นอริยสัจ จงอธิบาย

.....

.....

.....

.....

2. การกระทำดังกล่าวส่งผลดีอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

3. นักเรียนสามารถนำข้อคิดจากการศึกษาเรื่อง เห็นอริยสัจ ไปเป็นแนวทางการปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 6.3 เรื่อง มงคล 38 : เห็นอริยสัจ

เนลย

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำข่าว/ข้อมูล/ภาพประกอบข่าว/คำกลอน/บทความเกี่ยวกับมงคล 38 : เห็นอริยสัจ มาวิเคราะห์ แล้วตอบคำถาม

ข้อมูล/ข่าว เรื่อง.....

(สาระสำคัญ)

ที่มา :

1. การกระทำใดสอดคล้องกับมงคล 38 เรื่อง เห็นอริยสัจ จงอธิบาย

.....
.....
.....
.....

2. การกระทำดังกล่าวส่งผลดีอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

3. นักเรียนสามารถนำข้อคิดจากการศึกษาเรื่อง เห็นอริยสัจ ไปเป็นแนวทางการปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ใบงานที่ 6.4 เรื่อง มงคล 38 : บรรลุนิพพาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำข่าว/ข้อมูล/ภาพประกอบข่าว/คำกลอน/บทความเกี่ยวกับมงคล 38 : บรรลุนิพพาน มาวิเคราะห์ แล้วตอบคำถาม

<p>ข้อมูล/ข่าว เรื่อง.....</p> <p>(สาระสำคัญ)</p> <p>ที่มา :</p>

1. การกระทำใดสอดคล้องกับมงคล 38 เรื่อง บรรลุนิพพาน จงอธิบาย

.....

.....

.....

2. การกระทำดังกล่าวส่งผลดีอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

3. นักเรียนสามารถนำข้อคิดจากการศึกษาเรื่อง บรรลุนิพพาน ไปเป็นแนวทางการปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ใบงานที่ 6.4 เรื่อง มงคล 38 : บรรลุนิพพาน

เฉลย

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำข่าว/ข้อมูล/ภาพประกอบข่าว/คำกลอน/บทความเกี่ยวกับมงคล 38 : บรรลุนิพพาน มาวิเคราะห์ แล้วตอบคำถาม

ข้อมูล/ข่าว เรื่อง.....

(สาระสำคัญ)

ที่มา :

1. การกระทำใดสอดคล้องกับมงคล 38 เรื่อง บรรลุนิพพาน จงอธิบาย

.....
.....
.....
.....

2. การกระทำดังกล่าวส่งผลดีอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

3. นักเรียนสามารถนำข้อคิดจากการศึกษาเรื่อง บรรลุนิพพาน ไปเป็นแนวทางการปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง นามปากกา
 สำนักพิมพ์ สถานที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์
 จำนวนหน้า ราคา บาท อ่านวันที่ เดือน พ.ศ. เวลา

1. สาระสำคัญของเรื่อง

.....

2. วิเคราะห์ข้อคิด/ประโยชน์ที่ได้จากเรื่องที่อ่าน

.....

3. สิ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

.....

4. ข้อเสนอแนะของคุณ

.....

ลงชื่อ นักเรียน
 (.....)

ลงชื่อ ผู้ปกครอง
 (.....)

ลงชื่อ ครูผู้สอน
 (.....)

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานมีความสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	4	คะแนน
ผลงานมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย	ให้	3	คะแนน
ผลงานมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้	2	คะแนน
ผลงานมีข้อบกพร่องมาก	ให้	1	คะแนน

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	ความถูกต้องของเนื้อหา				
2	ความคิดสร้างสรรค์				
3	วิธีการนำเสนอผลงาน				
4	การนำไปใช้ประโยชน์				
5	การตรงต่อเวลา				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	4	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องบางส่วน	ให้	3	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้	2	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องมาก	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

ชื่อกลุ่ม ชั้น

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	การแบ่งหน้าที่กันอย่างเหมาะสม				
2	ความร่วมมือกันทำงาน				
3	การแสดงความคิดเห็น				
4	การรับฟังความคิดเห็น				
5	ความมีน้ำใจช่วยเหลือกัน				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้	4	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบประเมิน **คุณลักษณะอันพึงประสงค์**

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1. รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์	1.1 ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ และอธิบายความหมายของเพลงชาติ				
	1.2 ปฏิบัติตนและชักชวนผู้อื่นปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง				
	1.3 ให้ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำกิจกรรมกับสมาชิกในโรงเรียน ชุมชน และสังคม				
	1.4 เป็นผู้นำหรือเป็นแบบอย่างในการจัดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีปรองดอง และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ชื่นชม ปกป้องความเป็นชาติไทย				
	1.5 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา และเป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน				
	1.6 เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น ชื่นชมในพระราชกรณียกิจ พระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์				
2. ซื่อสัตย์ สุจริต	2.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง				
	2.2 ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวที่จะกระทำความผิด ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครู เป็นแบบอย่างที่ดีด้านความซื่อสัตย์				
	2.3 ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนด้านความซื่อสัตย์				
3. มีวินัย รับผิดชอบ	3.1 ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบต่อการทำงาน ปฏิบัติเป็นปกติวิสัยและเป็นแบบอย่างที่ดี				
4. ใฝ่เรียนรู้	4.1 แสวงหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ				
	4.2 มีการจดบันทึกความรู้อย่างเป็นระบบ				
	4.3 สร้างความรู้ได้อย่างมีเหตุผล				
5. อยู่อย่างพอเพียง	5.1 ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี และใช้เวลาอย่างเหมาะสม				
	5.2 ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี				
	5.3 ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล				
	5.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด				

แบบประเมิน **คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ต่อ)**

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
	5.5 วางแผนการเรียนรู้ การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร				
	5.6 รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
6. มุ่งมั่นในการทำงาน	6.1 เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
	6.2 ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.3 ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานอย่างรอบคอบ				
	6.4 ทุ่มเท ทำงาน อดทน ไม่ท้อต่อปัญหาและอุปสรรค				
	6.5 พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ				
	6.6 ชื่นชมผลงานความสำเร็จด้วยความภาคภูมิใจ				
7. รักความเป็นไทย	7.1 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย				
	7.2 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย				
8. มีจิตสาธารณะ	8.1 รู้จักช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน				
	8.2 อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่นๆ พร้อมช่วยแก้ปัญหา				
	8.3 ดูแล รักษาทรัพย์สินของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน				
	8.4 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน ชุมชน เพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้	4	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

- ด้านความรู้

.....

- ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

.....

- ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....

- ด้านอื่นๆ (พฤติกรรมเด่น หรือพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล (ถ้ามี))

.....

- ปัญหา/อุปสรรค

.....

- แนวทางการแก้ไข

.....

ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะ

.....

ลงชื่อ

(.....)

ตำแหน่ง

บันทึกหลังหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน

ตอนที่ 1 นักเรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหน่วยการเรียนรู้
ต่อไปนี้ ส 1.1 (ม.4-6/13)

- ด้านความรู้

.....
.....
(จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ

- ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

.....
.....

- ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....
.....

- ด้านอื่นๆ (พฤติกรรมเด่น หรือพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล (ถ้ามี))

.....
.....

สรุปผลจากการประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด) ประจำหน่วยการเรียนรู้

- ระดับคุณภาพดีมาก จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ
- ระดับคุณภาพดี จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ
- ระดับคุณภาพพอใช้ จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ
- ระดับคุณภาพปรับปรุง จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ

- ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....

- แนวทางการแก้ไข

.....
.....

ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะ

ลงชื่อ

(.....)

ตำแหน่ง

ตอนที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพนักเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ด้านคุณภาพผู้เรียน)	ร้อยละ
มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ	
1.1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพและออกกำลังกายสม่ำเสมอ	
1.2 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน	
1.3 ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงตนเองจากสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย อุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ	
1.4 เห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม	
1.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและให้เกียรติผู้อื่น	
1.6 สร้างผลงานจากการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี/นาฏศิลป์ กีฬา/นันทนาการตามจินตนาการ	
มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	
2.1 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร	
2.2 เอื้ออาทรผู้อื่นและกตัญญูทวดเวทิต่อผู้มีพระคุณ	
2.3 ยอมรับความคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่าง	
2.4 ตระหนัก รู้คุณค่า ร่วมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม	
มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	
3.1 มีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ และสื่อต่างๆ รอบตัว	
3.2 มีทักษะในการอ่าน ฟัง ดู พูด เขียน และตั้งคำถามเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม	
3.3 เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการเรียนรู้ระหว่างกัน	
3.4 ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และนำเสนอผลงาน	
มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุสมผล	
4.1 สรุปความคิดจากเรื่องที่อ่าน ฟัง และดู และสื่อสารโดยการพูดหรือเขียนตามความคิดของตนเอง	
4.2 นำเสนอวิธีคิด วิธีแก้ปัญหาด้วยภาษาหรือวิธีการของตนเอง	
4.3 กำหนดเป้าหมาย คาดการณ์ ตัดสินใจแก้ปัญหาโดยมีเหตุผลประกอบ	
4.4 มีความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์ผลงานด้วยความภาคภูมิใจ	
มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	
5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยแต่ละกลุ่มสาระเป็นไปตามเกณฑ์	
5.2 ผลการประเมินสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์	
5.3 ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนเป็นไปตามเกณฑ์	
5.4 ผลการทดสอบระดับชาติเป็นไปตามเกณฑ์	
มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	
6.1 วางแผนการทำงานและดำเนินการจนสำเร็จ	
6.2 ทำงานอย่างมีความสุข มุ่งมั่นพัฒนางาน และภูมิใจในผลงานของตนเอง	
6.3 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	
6.4 มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจ	